

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Elektronická kontraktace v praxi
Electronic Contracting in Practice

Student:	Bc. Ladislava Paulenová
Vedoucí diplomové práce:	Dr. Mgr. Michal Koziel, Ph.D.

Ostrava 2017

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Ladislava Paulenová**
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6208T011 Ekonomika a právo v podnikání
Téma: Elektronická kontraktace v praxi
Electronic Contracting in Practice
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Historický exkurz elektronické kontraktace
  3. Elektronická kontraktace
  4. Úprava dle občanského zákoníku
  5. Elektronický agent a další budoucí vývoj
  6. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DOHNAL, J., M. GALVAS a J. OLIVA. *Obchodní smlouvy*. Praha: C. H. Beck, 2016. 214 s. ISBN 978-80-7400-489-6.
DRÁBOVÁ, R., J. LEVOVÁ a T. FILINOVÁ. *Pisemná a elektronická komunikace*. Praha: Fragment, 2014. 124 s. ISBN 978-80-253-1802-7.
HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§ 1721-2054): komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. 1317 s. ISBN 978-80-7400-535-0.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Dr Mgr. Michal Koziel, Ph.D.**

Datum zadání: 18.11.2016
Datum odevzdání: 21.04.2017

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně.

V Ostravě 20.7.2017

.....
Bc. Ladislava Paulenová

Obsah

1	Úvod	4
2	Historický exkurz	6
2.1	Vývoj soukromého práva s pohledu kontraktace	6
2.2	Vývoj elektronické kontraktace na území ČR	10
3	Elektronická kontraktace	13
3.1	Definice	13
3.2	Elektronický podpis	14
3.2.1	elektronické podpisy podle zákona č. 227/2000 Sb.	16
3.2.2	elektronické podpisy podle nařízení eIDAS	18
3.3	Elektronická konverze dokumentů	19
3.4	Datová schránka	22
4	Úprava dle občanského zákoníku	28
4.1	Obecně k elektronickému právnímu jednání	28
4.2	Technologie elektronické kontraktace	32
4.3	Jednání podnikatelů	35
4.4	Jednání spotřebitelů	37
4.5	Praktické zkušenosti s elektronickou kontraktací	40
4.5.1	Advokátní kancelář	40
4.5.2	Živnostník	44
4.5.3	Nadnárodní společnost	46
4.6	Závěr čtvrté kapitoly	47
5	Elektronický agent a další budoucí vývoj	49
5.1	Obecná charakteristika	49
5.2	Význam elektronických agentů	51
5.3	Právní vymezení	53
5.4	Umělá inteligence	55
6	Závěr	58
	Seznam použité literatury	61

1 Úvod

Předmětem této diplomové práce je elektronická kontraktace v praxi. Tedy takový způsob uzavírání smluv, kde je využita pro právní jednání elektronická forma. Vzhledem k délce existence smluvního práva se jedná o žhavou novinku na poli kontraktace. Jelikož se nejedná o způsob, který by byl historicky prověřený, ba spíše naopak, jsou s ním spojeny určité problémy a zvláštnosti. I o nich bude v práci pojednáno.

Osvětlení a vypořádání se s vybranými zvláštnostmi elektronické kontraktace je i cílem této práce. Ta bude moci sloužit jako částečný návod pro osoby využívající elektronické prostředky kontraktace. Jak bude vysvětleno v samotném textu práce, existují oblasti, které nejsou dostatečně vysvětleny, nebo stávající vysvětlení nedostačuje pro praktické využití. Eventuálně bude z práce moci vycházet i zákonodárce při případné novelizaci pravidel elektronické kontraktace.

Diplomová práce bude členěna na šest kapitol včetně úvodu a závěru. První kapitola poskytne stručný historický vhled na právo s důrazem na jeho smluvní část. A to od nejstarších právních památek po současný stav právních předpisů na úrovni České republiky a Evropské unie. Cílem práce není úplný a právně historický pohled na kontraktaci, ale pouze základní vhled.

Následovat bude kapitola, ve které se zaměřím na jednotlivé prvky elektronického právního jednání, resp. na nejdůležitější instituty. Tím je samozřejmě elektronický podpis, který zprostředkovává identifikaci smluvních stran. V nedávné době totiž došlo k revizi dosavadních právních předpisů upravujících elektronický podpis. Dále se zaměřím na převod elektronického právního jednání do listinné podoby a naopak, tedy na konverzi dokumentů. Jde o prvek, který obě podoby písemného právního jednání spojuje a umožňuje mezi nimi přechod. Závěrem druhé kapitoly bude pojednání o datových schránkách, jako prostředí, ve kterém elektronická komunikace probíhá. S ohledem na praktický charakter práce se nebudu zabývat dalšími instituty a technickým provedením elektronické kontraktace.

Základem práce bude její praktická část v samostatné kapitole. Zde bude rozebrána problematika elektronické kontraktace z pohledu současného platného práva. Dále se zaměřím na pohled tří subjektů, které působí a trhu a s elektronickou kontraktací se mohou dostávat do styku. Půjde o drobného živnostníka, advokátní kancelář a nadnárodní společnost, kde vykonávám stáž.

Poslední kapitola se bude zabývat elektronickými agenty jako zatím nejmodernějším prostředkem či nástrojem elektronické kontraktace. S ohledem na téměř neexistující českou odbornou literaturu k tomuto tématu bude tato část práce vycházet primárně ze zahraničních zdrojů. V poslední kapitole se zaměřím i na pohled do budoucnosti.

Závěr bude patřit shrnutí poznatků předchozích kapitol a posouzení zkoumané hypotézy s případnými doporučeními a zhodnocením současného stavu.

Hypotézou mé diplomové práce je tvrzení, že v současné době je elektronická kontraktace pro praktické využití nejjednodušším způsobem písemné kontraktace. To jak z pohledu rychlosti, ekonomiky a jistoty, tak i z pohledu jednoduchosti a uživatelského komfortu.

S ohledem na technologický vývoj, který směřuje ke zjednodušení lidské činnosti, mám za to, že se hypotéza potvrdí. Její nepotvrzení neočekávám, protože v takovém případě by technologický pokrok neměl racionální základ, kdyby podnikatelskou činnost ztěžoval. Na druhou stranu jakékoliv novinky s sebou nesou i jistou míru změn a těžkostí s jejich zaváděním. Jelikož je elektronické právní jednání již dostatečně dlouhou dobu jednou z forem písemného jednání, budou pro výsledky diplomové práce i relevantní zkušenosti.

V práci bude převažovat analytický přístup a tam, kde to bude nutné, budu používat i popis za účelem vysvětlení zkoumaných institutů a logické návaznosti textu diplomové práce. Z vědeckého hlediska budu postupovat převážně od obecného ke konkrétnímu, tedy deduktivní metodou. Proto je praktická část zařazena až do druhé půli práce. Aby byla práce vyvážená a nebyla popisem historického vývoje, zařadila jsem jako její závěrečnou část problematiku elektronických agentů a umělé inteligence.

2 Historický exkurz

Předmětem diplomové práce není průlom na poli historickém, nicméně s ohledem na skutečnost, že elektronická komunikace a kontraktace vychází z předchozí komunikace prostřednictvím poštovních služeb (dopisy, telegramy apod.), je nutné se alespoň krátce věnovat historickým institutům a jejich vývoji.

2.1 Vývoj soukromého práva s pohledu kontraktace

Elektronická kontraktace je evolucí klasické kontraktace pomocí písemného styku. Jedná se o zvláštní způsob uzavírání smluv, zvláštní formu písemné kontraktace, která je známá v podstatě od vynálezu písma.

Z tohoto důvodu nepřekvapí, že z nestarších států, jako Mezopotámie a Egypt, pochází i první písemné prameny týkající se jak samotného smluvního práva, tak smlouvy samotné. Lze jmenovat spojeneckou smlouvu mezi babylonským vládařem Narásímem a elamským panovníkem avanské dynastie Chita z roku 2260 př. n. l. sepsané na hliněné tabulce v šesti sloupcích po obou stranách.¹

Velmi známou je i mírová smlouva mezi egyptským panovníkem Ramessem II. a chetitským králem Chattušilišem III. z roku 1269 př. n. l.² Ve starověkém Egyptě však bylo na velmi vysoké úrovni také právo závazkové.³

Z pohledu současné právní úpravy na území České republiky má ovšem největší význam právo římské. „*Právní historikové se také shodují v názoru, že nejstarší formou obligace byl závazek vznikající z protiprávního porušení cizí zájmové (majetkové) sféry.*“⁴ Až postupem času se vyvinulo smluvní právo tak, jak jej známe v současné době.

Staří Římané znali stejné základní smluvní typy, jaké máme dnes. Například zápůjčka se jmenovala *mutuum*, výpůjčka byla *commodatum*, kupní smlouva se nazývala *emptio – venditio* a nájemní smlouva se jmenovala *locatio – conductio*.⁵ Již z tohoto krátkého výčtu je zřejmé, že základy českého smluvního práva je potřeba hledat v římském právu.

---

¹ DAVID, Vladislav, SLADKÝ, Pavel a ZBOŘIL, František. *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 1. vyd. Praha: Leges, 2008, s. 27. ISBN 978-80-87212-08-0.

² SCHELLE, Karel a kol. *Právní dějiny*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 65.

³ Opt. cit. sub. 2, s. 64.

⁴ KINCL, Jaromír a kol. *Římské právo*. 2. dopl. a přeprac. vyd, 1. vyd. v nakl. C.H.Beck. Praha: C.H.Beck, 199. s. 212. ISBN 80-7179-031-1.

⁵ Opt. cit. sub 4, s 245 - 253.

„V římském právu byly formální kontrakty dvojího druhu: jednak slovní (verbální), jednak písemné (literární). První vznikaly pronesením určitých, zákonem stanovených slovních formulí, druhé provedením zápisu do účetních knih. Zatímco kontrakty verbální se těšily velké popularitě (stačí nahlédnout, kolik místa těmto smlouvám věnuje Gaius ve své Učebnici), literární kontrakty dvakrát oblíbené nebyly a ve 3. století vyšly vůbec z užívání.“⁶

To z čistě praktického hlediska není dobré, protože s menší jistotou ohledně práv a povinností smluvních stran klesá i samotný význam smlouvy a snižuje se ochrana, která je stranám poskytována. Předně jde o problém při zapamatování si smluvního ujednání. Například pokud se strany dohodnou na dodání specifického výrobku, je pouhé smluvní ujednání nedostatečné s ohledem na technologické požadavky.⁷

Dalším problémem, který lze této koncepci vytknout, je potencionální existence sporu a dokazování před soudem. Bez jasně daného obsahu smlouvy nemůže být jasné, co se mělo podle smlouvy dělat, ani jestli a mezi kým smlouva vůbec existovala.

Dle učebnice římského práva právě výhody písemných smluv nakonec převážily, když tyto nesloužily jako závazky obecně, ale pouze jako důkazy o závazcích.⁸ Tento přístup se blíží současným dlužním úpisům nebo obecně cenným papírům. Ty také nezakládají primárně práva a povinnosti, ale pouze je osvědčují.

Po pádu římské říše se vedle dosavadního převažujícího římského práva začalo prosazovat právo germánských kmenů. To bylo založeno na obyčeji jako nepsaném pramenu práva,⁹ což pro rozvoj společnosti nepostačovalo. Proto se začalo klasické germánské právo zapisovat, zřejmě pod vlivem práva římského. Vznikají tak kodifikace „barbarského práva“ Lex Salica, Codex Euricianus, Lex Gundobada, Edictus Rothari, Lex Alamannorum nebo Lex Baivariorum. Přesahy

---

⁶ KINCL, Jaromír a kol. *Římské právo*. 2. dopl. a přeprac. vyd, 1. vyd. v nakl. C.H.Beck. Praha: C.H.Beck, s. 199 - 215.

⁷ Příkladem z dnešní doby může být výroba elektro součástek do mobilních telefonů, světlometů, nebo dodání určitého počtu drobných součástek jako jsou šroubky.

⁸ Opt. cit sub. 6.

⁹ SCHELLE, Karel a kol. *Právní dějiny*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 220.

římského práva pak byly obsaženy zejména v Theodorichově ediktu, Alariachovu breviáři, Lex Romana Visigothorum nebo Liber legum.¹⁰

Nyní se krátce zaměříme na soukromé právo na našem území, které je pro tuto práci podstatné. V archaické době od 5. do 8. století převažovalo, jak je uvedeno výše, zejména právo zvykové. To se předávalo zejména ústně a „*dodnes se zachovaly právní zvyky, např. podání ruky, jejíž původní právní podstatu již nevnímáme.*“¹¹

V období patrimoniálního státu se začínají objevovat i první písemné právní památky. S ohledem na dobu 9. – 13. století jde spíše o úpravu dosavadních obyčejů, prosazování křesťanství a utvrzování společenského postavení jednotlivých vrstev feudální společnosti. Z jednotlivých památek lze jmenovat zejména Zápovědi svatých otců, Soudní zákon pro laiky, Nomokánon, Napomenutí panovníkům, Dekreta Břetislavova nebo Statuta Konráda Oty.¹²

Právo stavovského státu (14. – 17. století) obsahuje první náznaky soukromého práva. Právo se týkalo zemského zřízení (Moravské a České zemské desky), soudních rozhodnutí (procesního charakteru), přiznávání privilegií (Nařízení a privilegia panovníka). Z pohledu soukromého práva jsou významné především horní zákony. Horní zákon Václava II. dokonce v určité podobě přetrval několik staletí, byl přeložen do němčiny a španělštiny, a dokonce platil až do 19. století v Jižní Americe.¹³

Soukromým právem, a tedy i uzavíráním smluv se částečně zabývaly Rožmberská kniha, částečně Tovačovská kniha s Drnovskou knihou, Brněnská právní kniha. Základní zájem tehdejších právníků však bylo upravení zemského a městského práva. Upravení vztahu měst, šlechty a panovníka. Proto soukromé právo fungovalo i v této době spíše na principu zvykového práva, avšak s tím, že se již upravovalo a předávalo v psané formě.¹⁴

Trend posilování soukromého práva vrcholí v období absolutistické monarchie, tedy mezi 17. stoletím a polovinou 19. století. „*Práce na kodifikaci občanského práva*

---

¹⁰ SCHELLE, Karel a kol. *Právní dějiny*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 222 - 223.

¹¹ BÍLÝ, Jiří Libor. *Právní dějiny na území ČR: vysokoškolská učebnice*. Praha: Linde, 2003. s. 39.

¹² Opt. cit. sub 11, s. 97 - 103.

¹³ BÍLEK, Jaroslav, ed. *Ius regale montanorum, aneb, Právo královské horníkuov*. Kutná Hora: Kuttna, 2000, s. 44. ISBN 80-86406-06-7.

¹⁴ Opt. cit. sub. 11, s. 166 - 188.

započaly v roce 1753, když byla ustanovena kompilační komise.“¹⁵ Tyto snahy vyvrcholily přijetím Všeobecného občanského zákoníku, *Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch*, zkráceně ABGB či o. z. o.¹⁶ v roce 1811. ABGB platil na našem území (ve znění pozdějších novelizací) až do roku 1950.

Z pohledu elektronické komunikace je zajímavé znění § 862 o. z. o., podle něhož bylo možno smlouvy uzavírat i telefonicky, tedy bez současné přítomnosti obou smluvních stran. Samozřejmostí bylo právní jednání vůči nepřítomné osobě, která ale musela návrh smlouvy přijmout v určené lhůtě, nebo ve lhůtě přiměřené.

S ohledem na předmětnou dobu byla možná pouze ústní nebo písemná forma smluv ve smyslu § 883 o. z. o. Písemně bylo možno smlouvy uzavírat jak pomocí dopisů, tak samozřejmě za současné přítomnosti obou jednajících osob. To stejné platí v pozdější době i pro již zmíněný telefonický hovor.

S ohledem na stáří ABGB byly za období První republiky snahy o vytvoření vlastního československého kodexu soukromého práva. Proto byl v roce 1937 předložen Vládní návrh zákona, kterým se vydává občanský zákoník, k jeho přijetí však s ohledem na celosvětovou politickou situaci nikdy nedošlo. Avšak jde o jeden z hlavních inspiračních zdrojů současného občanského zákoníku.

K přijetí vlastního československého zákoníku došlo až v roce 1950. Jednalo se o zákon č. 141/1950 Sb., který měl naplňovat „politickou zásadu zlidovění práva“. „Podle této koncepce měl právu rozumět každý občan, a nemělo tak být potřeba prostředníků v podobě právníků.“¹⁷ Tato snaha však vedla k pravému opaku, kdy byly vypuštěny důležité a zažité instituty (například vydržení), což vedlo pouze k právní nejistotě.

Tyto problémy vedly k vytvoření nového zákoníku, „jehož autoři hledali nové právní vyjádření zbožně-peněžních vztahů za socialismu.“¹⁸ Zákon č. 40/1964 Sb. platil na našem území až do 31. 12. 2013 a s ohledem na historický vývoj byl mnohokrát novelizován, pozměňován, mazán a doplňován. Celkové množství novelizací se vyšplhalo na 58 novelizací. Z toho pouze 4 byly přijaty před 17. listopadem 1989.

---

¹⁵ BÍLÝ, Jiří Libor. *Právní dějiny na území ČR: vysokoškolská učebnice*. Praha: Linde, 2003, s. 217.

¹⁶ V Českých zemích pro ABGB vžila zkratka o. z. o., obecný zákoník občanský.

¹⁷ BÍLÝ, Jiří Libor. *Právní dějiny na území ČR: vysokoškolská učebnice*. Praha: Linde, 2003. s. 314. ISBN 80-7201-429-3

¹⁸ Opt. cit sub. 17.

Aktuální občanský zákoník č. 89/2012 Sb. byl na závěr legislativního procesu podepsán prezidentem republiky dne 20. února 2012. Účinný je od 1. ledna 2014. Ačkoliv se jedná o nejnovější občanský zákoník na našem území, neobsahuje úplnou úpravu elektronické kontraktace, která je roztržena do několika dalších zákonů. Ačkoliv zákoník sám o sobě elektronickou kontraktaci upravuje v mnoha ustanoveních, technické provedení je svěřeno speciálním zákonům, o kterých bude pojednáno v další podkapitole. Samotná úprava kontraktace pak bude upravena v dalších kapitolách.

2.2 Vývoj elektronické kontraktace na území ČR

V současné době je pro většinu z nás elektronická komunikace a kontraktace naprosto běžnou záležitostí. Proto může být poněkud překvapivou informací, že možnost elektronické kontraktace byla uzákoněna (právně upravena) až s účinností od 1. 10. 2000. Jednalo se o novelu tehdejšího občanského zákoníku, zákonem č. 227/2000 Sb. o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), dále jen „zákon o el. podpisu“. Ust. § 21 zákona o el. podpisu vložilo do § 40 odst. 3 obč. zák. tuto větu: „Je-li právní úkon učiněn elektronickými prostředky, může být podepsán elektronicky podle zvláštních předpisů.“

S možností elektronické písemné kontraktace se pojí nutnost elektronického podpisu. Ten byl na našem území poprvé legálně upraven zmíněným zákonem č. 227/2000 Sb. o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu). Tento zákon byl celkem 18 krát novelizován. Od 19. 9. 2016 je pak účinný zákon č. 297/2016 Sb. o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, který zákon o el. podpisu částečně nahradil.

Derogace zákona o el. podpisu si vyžádala i novelizace dalších zákonů, kterou provádí zákon č. 298/2016 Sb. kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V současné době je v legislativním procesu vládní návrh zákona o elektronické identifikaci, jehož předpokládaná účinnost má nastat 1. července 2018. Usnesením vlády ČR č. 167 ze dne 8. 3. 2017 byl ministr vnitra pověřen vypracováním konečného znění návrhu zákona. Z důvodové zprávy vládního návrhu zákona se podává, že „v českém právním řádu není v současné době upraven obecný institut elektronické identifikace. Jsou toliko upraveny dílčí postupy, kdy a jakým způsobem se lze vzdáleně identifikovat vůči jednotlivým službám veřejného sektoru.“¹⁹

Pro elektronickou kontraktaci je nutné prostřední, ve kterém bude realizovatelná. V zásadě platí, že až na jednu formu nejsou tato prostředí právně upravená a fungují na principu služby (email) nebo veřejného prostoru (internet). Jediným právně upraveným prostředím jsou datové schránky.

Ty upravuje zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů. Ačkoliv jsou datové schránky primárně určeny ke komunikaci a úkonům státních orgánů, územních samosprávných celků a fyzických nebo právnických osob, pokud těmto fyzickým nebo právnickým osobám byla svěřena působnost v oblasti veřejné správy, lze je využít i ke komunikaci mezi soukromými subjekty navzájem.

Problematika elektronizace samozřejmě nebyla a není pouze záležitostí národní. Naše právní úprava vychází primárně z legislativy evropské. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 99/93/ES ze dne 13. prosince 1999 o zásadách Společenství pro elektronické podpisy vychází z návrhu Komise z roku 1997. Tato směrnice existovala až do roku 2016, kdy byla nahrazena nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. 7. 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES, zkráceně zvanou eIDAS.

Právě z nařízení eIDAS vychází i vládní návrh zákona o elektronické identifikaci a jejich cílem je budování důvěryhodnosti on-line prostředí pro hospodářský a sociální rozvoj. Je zřejmé, že právě bezpečnost elektronické kontraktace je nejdůležitějším předpokladem pro její další rozvoj.

Množství evropské legislativy se samozřejmě nevyčerpává výše uvedenými předpisy. Elektronická kontraktace je upravena v mnoha oblastech, zejména při

---

¹⁹ Aplikace o/dok. Úřad vlády České republiky [online]. Vláda ČR, 2017 [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAKHKCDHA>.

právním jednání spotřebitelů. Jejich výčet není pro účely této práce nezbytný, a proto jej nebudu uvádět.

Posledním okruhem, který ovlivňuje nebo může ovlivňovat elektronickou kontraktaci na našem území, je okruh mezinárodních pramenů práva. „*Elektronický obchod je opravdu přeshraniční fenomén. Nehledí na geografické hranice a vyzývá mnoho ze základních domněnek tradičního chápání národních či územních jurisdikcí.*“²⁰ S ohledem na charakter elektronického prostředí a jeho možností je to prostředek, který umožní sbližování právní úpravy po celém světě a může tak podpořit a prohloubit globalizaci.

Zcela určitě lze jmenovat Úmluvu o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace z dílny Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL). Jelikož je tato Úmluva aplikovatelná na smlouvy, jejichž smluvní strany sídlí v rozdílných státech, je zřejmé, že je aplikovatelná i na poměry českých společností. Úmluvu nelze aplikovat na veškerou kontraktaci, zejména půjde o oblast rodinného práva.

Předchůdcem této Úmluvy byl tzv. Modelový zákon elektronického obchodu ze dne 12. 6. 1996.²¹ Jednalo se o první legislativní text upravující základní principy předcházející diskriminaci a technologické neutrality a základní rovnosti, které jsou široce přijímány jako základní prvky moderního práva elektronického obchodu.²²

Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace doplňuje základní mezinárodní dokument na poli kontraktace, Vídeňskou Úmluvu OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (CISG). Základním problémem CISG z pohledu elektronického obchodu je ale to, že jej jako formu kontraktace nijak neupravuje. Její použití na elektronickou kontraktaci bylo tak pouze analogické. Navíc CISG lze aplikovat pouze na kupní smlouvu, kdežto elektronická kontraktace se uplatní i při jiných smluvních typech.²³

---

²⁰ BOSS, Amelia H. a Wolfgang KILIAN. *The United Nations Convention on the use of Electronic communications in international contracts*. New York: Wolters Kluwer Legal, 2008, s. 17. ISBN 978-90-411-2749-5.

²¹ Model Law on Electronic Commerce (1996). *United Nations Commission on International Trade Law UNCITRAL* [online]. United Nations, 2017 [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <http://www.uncitral.org/uncitral>

²² Opt. cit. sub. 21.

²³ KURILOVA, Elena. *ELEKTRONICKÝ OBCHOD Z POHLEDU MEZINÁRODNÍHO PRÁVA SOUKROMÉHO*. Praha, 2016. Dizertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, s. 11.

3 Elektronická kontraktace

Elektronická kontraktace či komunikace nemá žádnou legální definici. Již ze samotného názvu je zřejmé, o co se jedná. Přesto je nezbytné tento proces vymezit a určit si základní prvky a předpoklady pro jeho užití v této práci i praxi obecně. Smyslem této kapitoly bude obecné vymezení jednotlivých prvků nezbytných pro elektronickou komunikaci. Speciální požadavky dle platné právní úpravy bude obsahovat následující kapitola.

Pokud bude v práci uvedena elektronická kontraktace, je tím myšlena i elektronická komunikace, když oba pojmy jsou do značné míry zaměnitelné. Rozdílem je závaznost kontraktačního procesu spojená se vznikem, změnou či zánikem práv a povinností. Kontraktace probíhá formou komunikace.

3.1 Definice

Při definičním vymezení elektronické kontraktace je vhodné začít od konce a to vymezením kontraktace jako takové. Tu lze chápat jako právem upravený postup směřující k uzavření smlouvy. Tento postup v sobě zahrnuje právní jednání jako adresné projevy vůle směřující ke vzniku práv a povinností nebo k jejich změně či zániku.

Vymezení kontraktace nečiní praxi problémy, protože lze posoudit její jednotlivé projevy. Zkoumají se podmínky platného právního jednání, náležitosti nabídky k uzavření smlouvy a jejího přijetí a samotný okamžik vzniku smlouvy. Pokud jsou všechny tyto podmínky naplněny současně, lze hovořit o platném kontraktačním procesu.

Proces uzavření smlouvy může být i cílem sám o sobě, protože pokud je započat, není nutné dosáhnout jeho ukončení výslednou smlouvou. Právě situace, kdy zájemci o uzavření smlouvy nedojdou k finálnímu konsenzu, je a bude velmi častým jevem. Absence konsensu není nežádoucí, pokud zákon nestanoví jinak v určitých případech, například u předsmluvní odpovědnosti.

Vymezení elektronického prvku je složitější. Jelikož věci nemohou jednat samy o sobě, musí jít o situace, kdy budou využity ke kontraktaci. Ne všechna zařízení fungující na elektrickém principu však mohou sloužit ke kontraktaci. Na druhou

stranu i některá zařízení, která ke kontraktaci neslouží, tak využita být mohou. V nedávné době proběhla například zpráva o využití routerů k hackerským útokům.²⁴

Primárně tedy půjde o všechna zařízení, která jsou technicky způsobilá ke vzájemné interakci s jinými zařízeními, bez ohledu na jejich funkci. Samotné zařízení ale ke kontraktaci nestačí. Musí být připojena či připojitelná jakýmkoliv médiem k jinému zařízení. Může se jednat o síť internetu, digitální či radiové vysílání, wifi apod. Významné není samotné přenosové médium, ale jeho schopnost informace přenášet.

Přenos informací musí být činěn právě prostřednictvím tohoto média. Elektronickou kontraktací či komunikací nebude vytištění textu tiskárnou z počítače, pokud bude dopis zaslán fyzicky provozovatelem poštovních služeb nebo předán osobně. Naopak elektronickou kontraktací je situace, kdy je text převeden do nehmotné formy a v této formě je s ním dále pracováno.

Spojením výše uvedených předpokladů lze elektronickou kontraktaci chápat jako právem upravený a právně závazný proces směřující ke vzniku, změně nebo zániku práv a povinností, který je prováděn způsobilými subjekty prostřednictvím elektronických zařízení schopných vzájemného spojení pomocí nehmotného média jako zprostředkovatele této komunikace.

3.2 Elektronický podpis

Elektronický podpis je v nejzákladnějším pojetí nástroj sloužící k identifikaci elektronicky jednající osoby. *„Elektronickým podpisem se rozumí data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným elektronickým datům nebo jsou s nimi logicky spojena a která slouží jako metoda autentizace.“*²⁵

To odpovídá povaze klasického podpisu, který má v zásadě tři funkce. První z nich je označení toho, kdo jedná (označovací funkce). Druhou je pak deklaratorní funkce, jejíž pomocí dochází k potvrzení právního nebo jiného jednání. S tím je ostatně spjat i význam (původ) českého slova podpis, které lze chápat jako něco, co

---

²⁴ Novinky.cz: Routery jsou stále větší bezpečnostní slabinou internetu. Riziko útoků na ně stoupá. Novinky.cz [online]. Seznam.cz, 2016 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/internet-a-pc/bezpecnost/406416-routery-jsou-stale-vetsi-bezpecnostni-slabinou-internetu-riziko-utoku-na-ne-stoupa.html>.

²⁵ PRACHAŘ, Jan. Obchodování přes internet. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2007, s. 31.

je napsáno pod něčím napsaným. Poslední, třetí funkcí podpisu, je autentizace, tedy ověření totožnosti jednající osoby.²⁶

Rozdílem mezi různými formami podpisu je jejich původce. U klasického podpisu je jeho původcem či autorem podepisující osoba. U elektronického podpisu tomu tak není. Elektronický podpis totiž pochází od poskytovatele, který jej přidělí konkrétní osobě. Tato osoba je následně oprávněna přidělený elektronický podpis používat.

S ohledem na zvláštní povahu elektronického podpisu bylo nutné nejprve stanovit jednotná pravidla pro jeho vytváření a užívání. Bez nich by totiž elektronický podpis nemohl plnit své funkce při právním jednání, neboť by jeho existence nikoho nezavazovala. Nebylo by jej možno použít jako důkaz v soudním řízení. To protože elektronický podpis nepochází od jednající osoby a zároveň jde o „jakýsi shluk dat“, který nemusí být pro adresáta pochopitelný. Bez tohoto pochopení by si jednající vzájemně vůbec nerozuměli. Situaci by bylo možno přirovnat ke komunikaci v různých cizích jazycích, kterým strany vzájemně nerozumí.

Aby mohl být elektronický podpis použitelný, je nutné, aby jej akceptovaly i jiné osoby než ty, které jej používají. Celosvětově prvním, kdo se standardizací a legalizací elektronického podpisu začal zabývat, byla Komise OSN UNCITRAL. Z evropského hlediska byla hybatelem samozřejmě Evropská unie, která v říjnu 1997 projednávala v Evropském parlamentu studii O zjištění bezpečnosti a důvěryhodnosti elektronické komunikace. Za zmínku stojí i to, že prvním platným zákonem o elektronickém podpisu byl UTAH Digital Signature act platný od roku 1995.²⁷

Jak vyplývá z předchozí kapitoly, vývoj elektronického podpisu na našem území prodělal v druhé polovině loňského roku podstatnou změnu. V praxi se tak lze setkat jak se „starými“ elektronickými podpisy podle zákona o elektronickém podpisu, tak s těmi „novými“.

„Jednou ze základních vlastností elektronického podpisu je to, že jej může vytvořit (a být podepsanou osobou) pouze fyzická osoba. Neexistují tedy elektronické podpisy právnických osob – za ty se vždy podepisují fyzické osoby, které jednají

---

²⁶ ČERMÁK JR., Karel. Elektronický podpis - pohled soukromoprávní. *Bulletin advokacie*. 2002, č. 11-12, s. 67.

²⁷ BUDIŠ, Petr. *Elektronický podpis a jeho aplikace v praxi*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2008, s. 99 – 102.

*jménem právnické osoby.*²⁸ Na tomto principu nic nezměnila ani situace po 1. 1. 2014, kdy vešel v platnost zákon o obchodních korporacích a nový občanský zákoník.

Nicméně z praktického hlediska je tento přístup nevhodný a pro právnické osoby a úřady bylo nutno zavést elektronické značky. Jedná se o takový instrument, který splňuje obecné definiční znaky elektronického podpisu a svým způsobem tak jde o zaručený elektronický podpis právnické osoby nebo úřadu.²⁹

Náležitosti elektronického podpisu musejí být zřejmé jak pro jeho původce, tak i pro adresáta. Se samotným elektronickým podpisem se lze setkat nejčastěji v podobě needitovatelných souborů formátu pdf. Prohlížeče těchto souborů umožňují zobrazit elektronický podpis a jeho příslušný certifikát (viz dále) včetně uvedení certifikační autority. Dokument, který je podepsaný elektronicky by měl hlásit „Podepsáno a všechny podpisy jsou platné“. Toto hlášení je možno ověřit v panelu podpisu při zobrazení jeho podrobností.³⁰

3.2.1 elektronické podpisy podle zákona č. 227/2000 Sb.

Původní zákon o elektronickém podpisu č. 227/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů byl nahrazen novým zákonem č. 297/2016 Sb., resp. nařízením eIDAS. Původní zákon chápal elektronický podpis jako údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené a které slouží jako metoda k jednoznačnému ověření identity podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě. To ve smyslu § 2 písm. a) zákona o el. podpisu.

Avšak tato samotná definice nic fakticky neznamená. To protože o samotné metodě identifikace osoby mlčí. Jedná se tedy o obecnou definici elektronického podpisu, kterým lze takto chápat i například naskenovaný podpis jednatelky osoby. Zákon dále jmenoval a upravoval podrobné znaky určitých druhů elektronických podpisů. Rozdíl mezi jednotlivými druhy je spatřován v jejich „síle“, nebo lépe řečeno míře jistoty při autentizaci podepisující osoby. Čím silnější podpis, tím větší jistota o tom, kdo dokument podepsal a kdy.

---

²⁸ PETERKA, Jiří, PODANÝ, Jan. Problematika elektronického podpisu v soudní praxi. *Právní rozhledy*. 2010, č. 19, s. 692.

²⁹ PETERKA, Jiří. *Báječný svět elektronického podpisu*. Praha: CZ.NIC, ©2011, s. 34.

³⁰ PECHÁČEK, Miroslav. S PDF dokumenty nově. *Ad Notam*. 2015, č. 2, s. 18.

Prvním a nejslabším druhem elektronického podpisu je zaručený elektronický podpis. Předpoklady jeho zaručenosti podává § 2 písm. b) zákona o el. podpisu. Zaručený elektronický podpis musí být jednoznačně spojen s podepisující osobou, musí umožňovat identifikaci podepisující osoby ve vztahu k datové zprávě, musí být vytvořen a připojen k datové zprávě pomocí prostředků, které podepisující osoba může udržet pod svou výhradní kontrolou a konečně je k datové zprávě, ke které se vztahuje, je připojen takovým způsobem, že je možno zjistit jakoukoliv následnou změnu dat.

Ačkoliv se to na první pohled nemusí zdát, problémem zaručeného podpisu je skutečnost, že není spojen s podepisující osobou. Velmi dobře tuto problematiku vystihuje Peterka ve své publikaci,³¹ kde zakládá zaručený elektronický podpis literární postavě Josefa Švejka. Při následném zkoumání podpisu je tento vyhodnocen jako podpis Josefa Švejka. A ačkoliv jde o Švejkův podpis, nemá žádnou právní sílu jako podpis klasický, protože Švejk není osoba v právním slova smyslu.

Na druhé straně hodnocení síly elektronických podpisů stojí uznávaný elektronický podpis. Uznávaným elektronickým podpisem rozuměl § 11 odst. 3 písm. a) zákona o el. podpisu zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb a obsahujícím údaje, které umožňují jednoznačnou identifikaci podepisující osoby. Eventuálně mohl být poskytovatelem certifikačních služeb i subjekt pocházející mimo území České republiky podle § 11 odst. 3 písm. b) zákona o el. podpisu.

Vyhází tedy z dalšího identifikačního poznatku, kterým je určitý certifikát důvěryhodné osoby. Povinnosti tohoto kvalifikovaného poskytovatele certifikačních služeb upravoval zákon o el. podpisu. S ohledem na technickou složitost a zaměření diplomové práce se jimi nebudeme dále zabývat. Z autority poskytovatele certifikačních služeb však vyplývá síla a vázanost elektronickým podpisem.

Kvalifikovaný poskytovatel vydává osobám kvalifikovaný certifikát. Kvalifikací je nutno rozumět splnění přísných podmínek pro možnost poskytování těchto certifikátů. Tyto podmínky pak stanovuje přímo zákon o el. podpisu. Problematika certifikátů se ale nevyčerpává pouhým konstatováním o jednom z nich.

---

³¹ PETERKA, Jiří. *Báječný svět elektronického podpisu*. Praha: CZ.NIC, ©2011, s. 32 a s.119.

Certifikáty lze používat nejen k samotnému podepisování právních dokumentů, ale také k šifrování dokumentů, zabezpečení serverů, emailů apod.³² Z certifikátů lze vytvořit více podpisů a více elektronických identifikačních nástrojů, jak dokládají webové stránky České pošty týkající se služby PostSignum.³³

Vrátíme-li se k uznávanému elektronickému podpisu, tak ten byl vyžadován při písemné elektronické komunikaci s veřejnými orgány nebo jimi zřízenými právníckými osobami ve smyslu ust. § 11 odst. 1 zákona o el. podpisu. Jiný způsob platné komunikace v elektronické podobě (mimo datové schránky, o kterých bude pojednáno dále) než s využitím tohoto druhu podpisu nebyl.³⁴

To, co bylo řečeno o elektronickém podpisu, platí obdobně i o dalších zmíněných nástrojích identifikace. Proto existuje např. uznávaná elektronická značka dle § 11 odst. 4 zákona o el. podpisu.

3.2.2 elektronické podpisy podle nařízení eIDAS

Ohledně na úvod této podkapitoly je potřeba poznamenat, že zákon č. 297/2016 Sb. je oproti svému předchůdci, zákonu o el. podpisu mnohem méně významný. Protože zákon o el. podpisu vycházel ze Směrnice Evropského parlamentu a Rady 99/93/ES ze dne 13. prosince 1999 o zásadách Společenství pro elektronické podpisy, představoval výsledek harmonizační snahy českého zákonodárce.³⁵

Naproti tomu nařízení eIDAS je přímo závazné a zákon č. 297/2016 Sb. upravuje pouze ty oblasti, které mu byly nařízením svěřeny. Nemá tak smysl hledat právní úpravu elektronického podpisu v národním právním předpise, ale je nutno ji hledat v předpise evropském. To má význam zejména při sjednocování postupů v rámci celé Evropské unie a zabezpečení větší míry jistoty adresátů právní normy.

Zcela zásadní je skutečnost, že kvalifikovaný elektronický podpis má dle čl. 25 odst. 2 nařízení eIDAS právní účinek rovnocenný vlastnoručnímu podpisu. Obyčejnému elektronickému podpisu nesmějí být upírány právní účinky a nesmí být

---

³² PETERKA, Jiří. *Báječný svět elektronického podpisu*. Praha: CZ.NIC, ©2011, s. 32 a 119.

³³ PostSignum. *PostSignum* [online]. Česká pošta, 2010 [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://www.postsignum.cz/>

³⁴ Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2010, čj. 1 Ans 5/2010-172 se podává: „Pokud tedy osoba učinila své elektronické podání jinak než prostřednictvím elektronické podatelny (v tomto případě prostřednictvím běžné e-mailové adresy Policie České republiky), nemohlo se jednat o podání, které by splňovalo podmínky elektronického podání podepsaného zaručeným elektronickým podpisem ve smyslu § 37 odst. 4 správního řádu z roku 2004.“

³⁵ Blíže k tomuto pojmu a významu směrnice a nařízení: ŠIŠKOVÁ, Naděžda a STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1 - ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde, 2007, s. 91 a 126 – 136.

odmítán jako důkaz v soudním a správním řízení pouze z toho důvodu, že má elektronickou podobu nebo že nespĺňuje požadavky na kvalifikované elektronické podpisy dle odstavce prvního článku 25 nařízení eIDAS.

Zároveň ale dle čl. 3 odst. 3 nařízení eIDAS platí, že jím není dotčeno vnitrostátní právo ani právo Evropské unie týkající se uzavírání a platnosti smluv či jiných právních nebo procesních povinností týkajících se formy. Stejně tak se neuplatní na služby vytvářející důvěru používané výhradně v rámci uzavřených systémů vyplývajících z vnitrostátního práva, v našem případě se neuplatní na datové schránky.³⁶

Dle čl. 3 bodu 10 nařízení eIDAS se elektronickým podpisem rozumí data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena a která podepisující osoba používá k podepsání. „V nařízení eIDAS je oproti směrnici DirES³⁷ požadavek autentizace vyňat, a tak neobsahuje ani určení totožnosti dle ZEP³⁸. Nově je v definici zmíněna podepisující osoba, kterou je dle čl. 3 bodu 9 eIDAS výhradně fyzická osoba.“³⁹ To znamená, že nově je elektronický podpis namísto údaje sloužícího jako metoda ověření pravosti podpisu či identity osoby chápán jako prostředek dokládající skutečnost, že určitá osoba skutečně jednala.⁴⁰

Na technickém principu fungování elektronického podpisu se nic zásadního nemění. Na rozdíl od předchozí právní úpravy⁴¹ je legislativně upraven i kvalifikovaný elektronický podpis v čl. 25 odst. 3 nařízení eIDAS.

3.3 Elektronická konverze dokumentů

Konverze dokumentů je upravena zákonem č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o el. úkonech“). Pod pojmem konverze rozumíme převádění listinné formy do elektronické podoby a opačně. Jde o postup, který umožňuje vzájemnou interakci mezi těmito podobami. Dalším důležitým aspektem při konverzi je možnost ověření

³⁶ DONÁT, Josef. *Nařízení eIDAS: komentář*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2017, s. 21 – 22.

³⁷ Zkratkou „DirES“ myslí autor citace, Vojtěch Kment, směrnici 1999/93/ES o rámci pro elektronické podpisy.

³⁸ Zkratkou „ZEP“ myslí autor citace, Vojtěch Kment, zákon o el. podpisu.

³⁹ KMENT, Vojtěch. Nahradí elektronický podpis prostý ten tradiční vlastnoruční?. *Bulletin advokacie*. 2016, č. 12, s. 33.

⁴⁰ KORBEL, František, KOVÁŘ, Dalibor. Změny v regulaci elektronických podpisů (eIDAS). *EU Právní novinky*. 2015, č. 12, s. 6.

⁴¹ PETERKA, Jiří. *Báječný svět elektronického podpisu*. Praha: CZ.NIC, ©2011, s. 125.

shody obsahu listin v podobě doložky, která se ke konvertovanému dokumentu připojuje.⁴²

Konverzi mohou provádět pouze subjekty vyjmenované v § 23 zákona o el. úkonech. Jedná se o kontaktní místa veřejné správy podle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (tzv. CzechPoint). Dále mohou konverzi provádět advokáti podle § 25c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, a to od června 2009. Třetí a poslední skupinou jsou orgány veřejné moci při výkonu své působnosti.

Rozdíl mezi těmito skupinami je v tom, že subjekty uvedené v § 23 odst. 1 zákona o el. úkonech provádějí konverzi na základě žádosti, kdežto orgány veřejné moci ji dle § 23 odst. 2 zákona o el. úkonech provádějí z moci úřední.

Dalším dělícím kritériem je úplatnost konverze. Aktuální sazba správního poplatku za jednu započatou stranu konverze listiny o formátu A4 činí 30,- Kč.⁴³ Ovšem advokáti nejsou správní orgány a tudíž nemohou správní poplatek za konverzi vybírat. Přesto mají všechny subjekty povinnost dle § 26 odst. 1 písm. d) zákona o el. úkonech uvést odkaz na právní předpis, podle kterého byl poplatek uhrazen, nebo ze kterého vyplývá osvobození od hrazení správního poplatku. Takové předpisy ovšem pro advokáty neexistují.⁴⁴

Konverze listinných dokumentů do elektronické podoby má několik důvodů. Primárně jde o praktické případy, kdy je dokument vyhotoven v listinné podobě a následně je nutno jej zpracovávat elektronicky. Nutnost elektronického zpracování může vyplývat jednak z ekonomického přístupu ke zpracování listin (například při outsourcingu), ale může vyplývat přímo ze zákona. Může jít i o případy zachování listiny, pokud je její fyzická existence ohrožena, například u starších archiválií nebo například účtenek na termopapíru.

Procesní předpisy napříč právním pořádkem upřednostňují elektronické doručování do datových schránek. V některých případech nemá subjekt, od kterého

---

⁴² VODIČKA, Milan a kol. *Elektronická podání*. Praha: Svaz účetních, 2015, s. 49.

⁴³ Dle položky č. 4 písm. b) a c) sazebníku zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁴ Řešením je stanovisko České advokátní komory, podle něhož advokát může účtovat smluvní odměnu za provedenou konverzi. Česká advokátní komora. K otázce odměny advokáta za provedení autorizované konverze dokumentů podle zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Česká advokátní komora* [online]. Česká advokátní komora [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: http://www.cak.cz/assets/odmena_za_provedeni_konverzi.doc

listina pochází možnost ji vytvořit elektronicky, nebo ji elektronicky podepsat. Tehdy je konverze jedinou možností jak dostat zákonné povinnosti.⁴⁵

Pro převod do listinné podoby je nezbytné technické zařízení, které naskenuje předmětnou listinu a takto ji převede do elektronické podoby. Aby měla listina právní důsledky, je nutné ověřit shodu obou podob této listiny, k čemuž slouží ověřovací doložka. Ta obsahuje identifikaci listiny, identifikaci osoby, která konverzi provedla, datum, speciální jedinečné číslo, elektronický podpis a další údaje dle § 25 zákona o el. úkonech.

Pro potřeby elektronické kontraktace si lze představit situace, kdy bude pro jednající osoby jednodušší, aby jedna osoba dokument podepsala klasicky jako listinu a další smluvní strana ji podepsala svým elektronickým podpisem (například v případě tělesného postižení jedné z jednajících osob).

Ověřovací doložka se vyhotovuje i při opačném postupu, kdy je dokument převáděn z elektronické podoby do listinné. Například u advokátů, kteří mají povinnost komunikovat se soudy prostřednictvím datových schránek, obdrží klient rozsudek v elektronické podobě. Pokud jej chce klient uplatnit ve fyzickém světě, potřebuje jej převést do listinné podoby.

Je zajímavé, že po převodu dokumentu z listinné podoby do elektronické není stanovena povinnost zachovat původní dokument. Odborná veřejnost se kloní k takovému postupu, kdy bude původní dokument zachován, a to s ohledem na právní jistotu. Druhou variantou je uplatnění takových opatření, která zajistí přiměřenou dobu čitelnosti a nezpochybnitelnosti elektronického dokumentu.⁴⁶

„Zákon přiznává výstupu konverze stejné právní účinky, jaké má ověřená kopie dokumentu.“⁴⁷ Dále je nutno zmínit, že ne všechny listiny lze konvertovat do elektronické podoby. „Jde-li o dokument v listinné podobě, jehož jedinečnost nelze konverzí nahradit, zejména o občanský průkaz, cestovní doklad, zbrojní průkaz, řidičský průkaz, vojenskou knížku, služební průkaz, průkaz o povolení k pobytu cizince, rybářský lístek, lovecký lístek nebo jiný průkaz, vkladní knížku, šek, směnku nebo jiný cenný papír, los, sázenku, geometrický plán, rysy a technické

---

⁴⁵ LECHNER, Tomáš. *Elektronické dokumenty v právní praxi*. Praha: Leges, 2013, s. 208 – 209.

⁴⁶ MACKOVÁ, Alena. *Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů s komentářem: včetně souvisejících zákonů a prováděcích předpisů*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, s. 41.

⁴⁷ Opt. cit. sub 46.

kresby“⁴⁸ nebude konverze možná. Úplný výčet zakázaných listin ke konverzi uvádí ust. § 24 odst. 4 zákona o el. úkonech. S ohledem na tyto závažné důsledky spojené s převodem listin z jedné podoby do druhé a zákaz konverze některých listin, je správně, že ji nemůže provádět kdokoliv.

3.4 Datová schránka

Stejně jako konverzi dokumentů, tak i datové schránky upravuje zákon o el. úkonech. Podle § 2 odst. 1 zákona o el. úkonech je datovou schránkou elektronické uložení určené k doručování orgány veřejné moci, provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci a k dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob. Pro zjednodušení si lze datovou schránku představit jako klasický email. *„Na rozdíl od e-mailu, kdy zpráva putuje od odesílatele k adresátu, pro datovou schránku spíše platí, že zpráva zůstává na místě a prostřednictvím přihlášení do datové schránky si příjemce zprávu přečte.“*⁴⁹

Primárním smyslem datových schránek bylo zajištění komunikace s orgány veřejné moci.⁵⁰ Jejich využití k soukromé korespondenci bylo umožněno až od 1. ledna 2010, kdy vstoupil v účinnost zákon č. 190/2009 Sb., kterým bylo přidáno do ust. § 2 odst. 1 zákona o el. úkonech písmeno c).

Možnost elektronické korespondence mezi soukromoprávními subjekty je na rozdíl od jejich komunikace s orgány veřejné moci zpoplatněna. Záleží na typu poštovní služby, ale nejdražší je za cenu 18,- Kč včetně DPH.⁵¹ Pokud tyto ceny porovnáme s cenami za klasické poštovní zásilky, vyjde nám jednoznačně, že užívání datových schránek je ekonomicky výhodnější. Nejlevnější doporučená zásilka stojí i při nejvyšší možné slevě 32,- Kč.⁵²

Za zmínku stojí i aktuální statistiky využívání datových schránek. Například za období 6. 2. 2017 až 21. 3. 2017 se počet odeslaných datových zpráv

---

⁴⁸ ŠTĚDRŇ, Bohumír, PROKEŠ, Josef. Datové schránky, elektronický podpis a autorizovaná konverze dokumentů. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 10, s. 31.

⁴⁹ MACKOVÁ, Alena. Datové schránky v právním životě. *Ad Notam*. 2010, č. 2, s. 3.

⁵⁰ MACKOVÁ, Alena. *Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů s komentářem: včetně souvisejících zákonů a prováděcích předpisů*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, s. 4.

⁵¹ Poštovní datová zpráva. *Datové schránky* [online]. 2017 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://www.datoveschranky.info/aditivni-sluzby/postovni-datova-zprava>.

⁵² Doporučené psaní. *Česká pošta* [online]. 2017 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://www.ceskaposta.cz/sluzby/psani/cr/doporucene-psani>.

prostřednictvím datových schránek pohyboval kolem 2.100.400 zpráv týdně.⁵³ Z tohoto údaje je zřejmé, že jde o poměrně využívaný nástroj elektronické komunikace.

Datové schránky jsou povinné pouze pro některé subjekty. Kromě veřejnoprávních orgánů dle § 6 zákona o el. úkonech jde především o právnické osoby podle § 5 zákona o el. úkonech. Fyzické a fyzické podnikající osoby si mohou datovou schránku zřídit na základě žádosti.

Se zřízením datové schránky souvisí i nutnost jejího aktivního a pasivního využívání. V určitých případech má subjekt s aktivovanou datovou schránkou povinnost podávat jejím prostřednictvím úkony vůči správním orgánům. Jedná se o aktivní využívání datové schránky. Přihlášku k registraci daně, oznámení o změně registračních údajů, řádné daňové tvrzení nebo dodatečné daňové tvrzení lze podat jen prostřednictvím datové schránky ve smyslu ust. § 72 odst. 1 a odst. 4 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

Pasivním využíváním datové schránky je pak nutno rozumět povinnost orgánů veřejné moci jejím prostřednictvím doručovat majiteli schránky a tomu odpovídající povinnost datovou schránku pravidelně vybírat. Všechny procesní předpisy preferují doručování do datové schránky, v případě výše zmíněného daňového řádu to je ust. § 42.

Každá datová schránka je jedinečná, označená vlastím identifikátorem. Ten je vytvářen automatizovaně s využitím algoritmů pro generování náhodných čísel dle ust. § 8 odst. 1 a 2 vyhlášky 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek (dále jen „vyhláška o dat. schránkách“).

Odrážem této jedinečnosti je i skutečnost, že každá osoba může mít zřízenou pouze jednu datovou schránku.⁵⁴ *„Pravidlo, že každý subjekt může mít pouze jednu datovou schránku, se neuplatňuje za situace, kdy se jedná o podnikající fyzickou osobu, např. advokáta, který je současně soudní znalec nebo insolvenční správce, kdy se pro každý druh aktivity zřizuje zvláštní datová schránka. Při doručování je pak nutno respektovat zásadu, že je třeba doručovat do té schránky, která souvisí*

---

⁵³ Statistiky. *Datové schránky* [online]. 2017 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://www.datoveschranky.info/statistiky-id34635>.

⁵⁴ Dle § 3 odst. 2 zákona o el. úkonech pro fyzickou osobu, dle § 4 odst. 2 zákona o el. úkonech pro podnikající fyzickou osobu a dle § 5 odst. 3 zákona o el. úkonech pro právnickou osobu.

*s postavením, v němž dotyčný vystupuje, přinejmenším již proto, že takový postup může dotyčný legitimně očekávat.*⁵⁵

Ačkoliv v zásadě platí pravidlo jedna datová schránka rovná se jedna osoba, neznamená to, že by datová schránka byla spojena výhradně s jedinou osobou. K datové schránce má přístup samozřejmě ten, komu byla zřízena. U právnické osoby to je statutární orgán, který může být tvořen více lidmi. K těmto osobám je nutno připočíst i tzv. pověřené osoby dle § 8 odst. 6 zákona o el. úkonech. K obsahu pověření zákon nestanoví žádné speciální podmínky a je proto na každém, zda a jak svou datovou schránku zpřístupní jinému. Pokud k pověření dojde, ponese jak pozitivní, tak samozřejmě i negativní důsledky s tím spojené.

Správcem datových schránek je Ministerstvo vnitra, které je zřizuje a ruší, eviduje osoby užívající datové schránky a má další povinnosti dle zákona o el. úkonech a vyhlášky o dat. schránkách. Souhrn evidovaných informací se označuje jako Informační systém datových schránek a je tedy informačním systémem veřejné správy, který obsahuje informace o datových schránkách a jejich uživateli.

Maximální velikost datové zprávy, kterou je možno prostřednictvím datové schránky zasílat je v současné době 20 MB. Od doby vzniku datových schránek do 1. ledna 2016 byla její velikost omezena na 10 MB. Ani současná velikost datové schránky však nepostačuje a objevují se názory, že by mělo dojít k dalšímu navýšení, například za účelem naplnění práva na spravedlivý proces.⁵⁶

Přesné určení datových souborů, které lze datovou schránkou zasílat je omezeno a specifikováno ve vyhlášce o dat. schránkách, konkrétně v její příloze č. 3. V současné době je možno zasílat soubory v 25 formátech včetně všech nejběžněji používaných formátů Microsoft Office.

Velkou výhodou datové schránky oproti emailu je skutečnost, že sama o sobě poskytuje částečnou záruku identifikace odesílatele. Z tohoto důvodu není ve všech případech vyžadováno připojení elektronického podpisu. Dle § 18 odst. 2 zákona o el. úkonech platí, že úkon učiněný osobou uvedenou v § 8 odst. 1 až 4 téhož zákona nebo pověřenou osobou, pokud k tomu byla pověřena, prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný. Ke

---

⁵⁵ MATES, Pavel. Doručování do datových schránek. *Právní rozhledy*. 2013, č. 13-14, s. 485.

⁵⁶ GALVAS, Miroslav. Sdělení příloh účastníka řízení protistraně jako předpoklad spravedlivého procesu. *ACTA IURIDICA OLOMOUCENSIA*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2016, XI, 2016(3), s. 172.

stejnému názoru dochází i odborná veřejnost,⁵⁷ ačkoliv já s tímto názorem nesouhlasím v celém rozsahu.

Dle mého názoru se § 18 odst. 2 zákona o el. úkonech vztahuje pouze na úkon vůči orgánu veřejné moci. To jednak na základě nadpisu citovaného ustanovení, který zní „Provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci prostřednictvím datové schránky“ a dále z logického a systematického zařazení druhého odstavce. První odstavce § 18 se věnuje právě úkonům fyzických, fyzických podnikajících a právnických osob vůči veřejným orgánům. Bez dalšího by nebylo logické dovozovat takový úmysl zákonodárce, který ze zákona výslovně nevyplývá.

Navíc procesní předpisy vesměs nepřevzaly změnu terminologie nového občanského zákoníku, ačkoliv k jejich novelizacím z tohoto důvodu docházelo. Proto se domnívám, že když zákon o el. úkonech hovoří o „úkonu“ není jím myšleno právní jednání nebo právní úkon, ale spíše podání jako procesní úkon účastníků řízení. Tyto úkony bývají definovány procesními předpisy a jsou jim stanoveny i předpoklady co se obsahové a formální stránky týče.⁵⁸

Občanský zákoník nemá obdobné ustanovení k § 42 odst. 2 o. s. ř. ohledně dodatečného doplnění originálu, a tudíž jde o dvě různé právní úpravy. Jejich směřování není dle mého možné. Ze stejného důvodu by se nemělo směřovat ani podání veřejnému orgánu a právní jednání učiněné prostřednictvím datové schránky vůči jinému soukromoprávnímu subjektu. Logickým závěrem pak musí být, že § 18 odst. 2 zákona o el. úkonech neplatí pro právní jednání mezi dvěma soukromými osobami. Pro platnost jejich právního jednání bude nutno vyžadovat elektronický podpis.

Obdobnou argumentaci lze využít i v případě posuzování doručování datových zpráv do datových schránek. Dle § 17 odst. 3 zákona o el. úkonech platí, že dokument, který byl dodán do datové schránky, je doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu. S tím je spojena i zákonná 10 denní lhůta pro vyzvednutí datové zásilky, s jejímž uplynutím nastává fikce doručení zprávy jejímu adresátovi. Domnívám se, že se tato právní úprava vztahuje pouze na komunikaci

---

⁵⁷ PETROVÁ, Veronika. Datové schránky pohledem advokátní koncipientky. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 11, s. 27.

⁵⁸ Např. § 42 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

soukromých osob s orgány veřejné moci. Doručování mezi soukromými osobami se musí řídit obecnou úpravou občanského zákoníku.

Problematika doručování do datové schránky se rozpadá na dva okamžiky. Prvním z nich je dodání zprávy do datové schránky a druhým pak její doručení, které může být založeno přihlášením se oprávnění osoby nebo uplynutím lhůty dle § 17 odst. 4 zákona o el. úkonech. U klasické pošty se tyto okamžiky neřeší a vhozením do schránky nebo uložení na poště se má za to, že se osoba s danou zásilkou seznámila.⁵⁹

*„Před aplikační praxí vznikl otazník, kdy se má za to, že byla datová zpráva dodána. V praxi může jít o otázku minut či dokonce vteřin, nicméně z hlediska zachování lhůt zásadních.“*⁶⁰ Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 7. 2010, čj. 9 Afs 28/2010-79 platí, že podání učiněné prostřednictvím datové schránky vůči orgánu veřejné moci je učiněno okamžikem dodání datové zprávy do schránky orgánu veřejné moci. V dané věci se řešila situace, kdy datová zpráva byla dodána před půlnocí jednoho dne, ale odpovědná osoba se do datové schránky přihlásila až po půlnoci dne následujícího.

*„Tento závěr je nepochybně správný, neboť směřuje k právní jistotě osob, které podání činí a které po jeho dodání do datové schránky orgánu veřejné moci nemají žádné další dispozice, jak doručení ovlivnit.“*⁶¹ Na tomto principu je založen i nálezn Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 750/06 ze dne 6. června 2007, kterým se posuzoval okamžik doručení emailu.

Pro potřeby elektronické kontraktace mezi soukromými osobami jsou datové schránky vynikajícím prostředkem. Poskytují větší míru jistoty a zabezpečení než emaily jako nejbližší obdobné nástroje. Naneštěstí se právní úprava týká zejména užívání datových schránek při komunikaci s orgány veřejné moci. Na výše uvedených příkladech je zřejmé, že jejich využití v soukromém sektoru naráží na nutnost rozlišování povahy komunikace. To oslabuje právní jistotu osob datové schránky využívající.

Závěrem této kapitoly je potřeba ještě zmínit, že ne všechnu poštu je možno šířit datovou schránkou. Kromě omezení velikostí datové zprávy na 20 MB

---

⁵⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 26 Cdo 2988/2011, ze dne 13. 11. 2012.

⁶⁰ MATES, Pavel. Doručování do datových schránek. *Právní rozhledy*. 2013, č. 13-14, s. 484.

⁶¹ PRUDÍKOVÁ, Dana, KORBEL, František. Datové schránky tři roky poté: praktické zkušenosti s jejich používáním. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 5, s. 25.

a omezení podporovaných souborů je nepřímou zakázáno i zasílání nevyžádaných obchodních či jiných obtěžujících sdělení podle § 26a odst. 1 písm. a) a § 26b odst. 1 písm. a) zákona o el. úkonech. Stejně tak je podle druhých odstavců obou citovaných ustanovení zakázáno šíření počítačového programu, který může poškodit informační systém datových schránek, údaj v něm obsažený nebo výpočetní techniku držitele datové schránky.

Následkem porušení technologických postupů bude nemožnost odeslání datové zprávy, potažmo její odeslání bez požadované přílohy. Kdežto porušením zákonného zákazu nevyžádané pošty a šíření škodlivých počítačových programů může být uložena pokuta za příslušný přestupek či správní delikt. Maximální pokuta pro podnikatele a právnické osoby dosahuje částky 20.000.000,- Kč, pro fyzické osoby to je pak maximálně 20.000,- Kč.

4 Úprava dle občanského zákoníku

Základním právním předpisem upravujícím kontraktaci jako takovou je občanský zákoník. Ačkoliv jednotlivé složky kontraktačního procesu mohou být modifikovány speciálními právními předpisy, pro potřeby této práce se jimi nebudeme zabývat. To i přes skutečnost, že mohou být pro platnost kontraktace významné.

Ačkoliv se elektronické právní jednání liší od toho klasického, jeho jednotlivé znaky musejí být vždy přítomny. Jedná se o „*projev vůle jednající svéprávné osoby, kterým se zakládají, mění nebo ruší práva a povinnosti*.“⁶² K tomu musí absentovat jakákoliv vada způsobující neplatnost či zdánlivost právního jednání, abychom mohli mluvit o platném elektronickém právním jednání.

4.1 Obecně k elektronickému právnímu jednání

Elektronické právní jednání je svou povahou právním jednáním písemným, když při něm dochází k zachycení obsahu tohoto jednání. Rozdílem je pouze jejich formální vyjádření v hmotné nebo digitální podobě. Nicméně nejedná se o formy stojící v opačném postavení, pouze jde o různé projevy téhož. „*Ekvivalence listinné a elektronické formy má dokonce širší dopady, než jen na písemnosti, neboť se po právní stránce týká nejen písma, ale i obrazu, zvuku či jiných záznamů, a limitem zde nebudou právní, ale spíše technické možnosti záznamu na papír*.“⁶³ Elektronické právní jednání jako takové definováno v občanském zákoníku není, neboť by tato definice byla zbytečná.

Občanský zákoník výslovně upravuje pouze písemné elektronické právní jednání, resp. stanovuje podmínky, kdy se může jednat o tento typ právního jednání. Obdobně musí být přistoupeno i k ústnímu elektronickému jednání. I tento způsob v sobě musí zahrnovat možnost určení jednající osoby. V opačném případě by nebylo možné posoudit takové právní jednání jinak než jako zdánlivé pro svou neodstranitelnou neurčitost dle § 553 odst. 1 o. z.

Ust. § 562 o. z. normuje dvě podmínky, kdy je zachována písemná podoba právního jednání učiněného elektronicky. První z nich je zachycení obsahu právního

---

⁶² GALVAS, Miroslav in: DOHNAL, Jakub, GALVAS, Miroslav a OLIVA, Jakub. *Obchodní smlouvy*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 16.

⁶³ KORBEL, František, MELZER, Filip. Písemnost, elektronický a biometrický podpis v elektronickém právním jednání. *Bulletin advokacie*. 2014, č. 12, s. 31.

jednání a druhá pak určení jednající osoby. Výhodou elektronického právního jednání je jeho snazší uchovatelnost. To jak při jednání písemném za splnění obou výše uvedených podmínek, tak i v případě ústního elektronického jednání.

První „*požadavek lze dnes bez větších obtíží naplnit poměrně často. Zejména u e-mailu, ale i např. u textové zprávy je dosažení tohoto požadavku možné a i obvyklé*“.⁶⁴ Bude přitom v zásadě nepodstatné, jakým konkrétním způsobem dojde k zachycení obsahu. Ten totiž může být zachycen v jakémkoliv jazyce, podobě, ale i např. v binárním kódu.⁶⁵ Jedinou podmínkou nutnou pro určení, zda je elektronické právní jednání zachyceno, musí být jeho srozumitelnost, tedy vyjádřitelnost v poznatelné formě ve smyslu § 553 odst. 2 o. z.

Při ústním právním jednání vykonávaném elektronicky je potřebný přístroj, který zároveň může (ale také nemusí) být schopen hovor nahrávat na záznamové zařízení. Naproti tomu běžný lidský rozhovor musí být vykonáván výhradně lidmi, kteří tuto schopnost mají zprostředkovanou pouze pamětí. Případné nahrávání lidského rozhovoru nebude znamenat změnu podstaty, ale bude sloužit pouze jako důkazní prostředek.

Možnost zaznamenání ústního elektronického právního jednání není a nemůže být podmínkou jeho platnosti, když tato podmínka neexistuje ani u běžného ústního právního jednání. Podmínky uznatelnosti písemné formy se kryjí se samotnou povahou písemného jednání. A jak je uvedeno výše, jde o různé projevy téhož.

Není proto důvod činit rozdíly ani u ústního jednání a jeho projevů v reálném a digitálním světě. Samotná možnost snazšího záznamu není definičním znakem, ale pouze projevem elektronické formy. Smyslem ústního jednání je zejména jeho bezformálnost a jednoduchost. Oproti tomu stojí problematika dokazování při sporu z ústního právního jednání, která ale nemůže být na škodu platnosti tohoto druhu jednání.

Druhou podmínkou platnosti písemného elektronického právního jednání je určitelnost jednající osoby. Zde je již situace komplikovanější, protože tento atribut nevychází ze samotné povahy právního jednání. K platnosti běžného písemného právního jednání je vyžadován podpis dle § 561 odst. 1 o. z., který může být

---

⁶⁴ HRDLIČKA, Miloslav. § 562 [Písemná forma právního jednání učiněného elektronickými prostředky]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 2025.

⁶⁵ Dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 3. 2008, sp. zn. 21 Cdo 1760/2007 platí, že samotná okolnost, že právní úkon je projevem v cizím jazyce, neznamená, že je neplatný pro nesrozumitelnost.

nahrazen mechanickými prostředky, pokud to je obvyklé. Jedná se o nahrazení podpisu razítkem nebo tzv. faksimile, což je podpis pomocí faxu. V praxi se můžeme setkat s tímto způsobem podepisování například v oblastech finančních služeb.⁶⁶

Ani samotná absence podpisu však automaticky nemusí znamenat nezávaznost či neplatnost, pokud se jedná o soukromou listinu a ten, kdo se jí dovolává, je schopen autora určit jiným způsobem ve smyslu § 566 odst. 1 o. z. I z tohoto důvodu je zřejmé, že absence elektronického či uznávaného elektronického podpisu není na závalu platnosti elektronického právního jednání. Ostatně dobrým příkladem je i jakýkoliv e-shop v České republice, kde se bez elektronických podpisů běžně nakupuje.

Podmínkou však je, že je jednající osoba bezpečně identifikována. To se děje tak, že vyplní své osobní údaje jako jméno a příjmení, datum narození a adresu. Pokud jednající osoba postupuje v souladu s právem a své údaje vyplní řádně, není důvod tento způsob kontraktace zpochybňovat.

Pokud ale jednající jedná podvodně a úmyslně nebo z nedbalosti vyplní údaje chybně, nejde zpravidla rozpoznat, o jakou osobu se jedná. Obchodníci se tomuto riziku brání tím, že zboží je předáno až po jeho zaplacení, ale například u nákupů na splátky riziko přetrvává. Je tak na místě se zamyslet, zda je pouhé vyplnění osobních údajů dostatečným způsobem identifikace. V případě povinného elektronického podpisu by tento problém mohl odpadnout. Samozřejmě za předpokladu, že nedojde k jeho zneužití.

Dalším problémem může být elektronická kontraktace osob nezletilých. Ty mohou samozřejmě právně jednat pouze v mezích své rozumové a volní vyspělosti dle § 31 o. z. Je pak otázkou, zda a jak posoudit právní jednání nezletilé osoby, která se k elektronickému podpisu dostane přes osobní počítač svého rodiče.

Určitelnost jednající osoby při ústním elektronickém jednání je ještě složitější. Zpravidla se neobejde bez samotného nahrávání nebo jiného způsobu zaznamenání právního jednání, čímž se dostáváme opět k první podmínce. Základním předpokladem pro vyřešení tohoto problému je to, že elektronický styk bude probíhat mezi osobami, které se nebudou nacházet na stejném místě. U běžného ústního právního jednání se osoby identifikují jinak než ze svého ústního projevu. Obdobně

---

⁶⁶ HRDLIČKA, Miloslav. § 561 [Písemná forma právního jednání]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 2020.

je nutno přistoupit i k elektronickému způsobu a spojit jej nejen s hlasovým projevem, ale také s obrazovým přenosem.

Výhodou elektronické formy ústního právního jednání je možnost připojení dalších dat k datovému proudu. Tímto způsobem by se mohl například k telefonickému rozhovoru připojovat i elektronický podpis nebo jiný obdobný nástroj. Byla by tak vyřešena nejpalčivější otázka identifikace volajícího. V záznamu hovoru by kromě data uskutečnění hovoru a jeho délky byla připojena i informace o identifikaci volajícího.

Dalším krokem této praxe by byla identifikace volaného, kdy by se spojením telefonického či video hovoru spárovaly informace o identitě volajících. U obou stran by tak bylo dohledatelné, s kým bylo jednáno.

Předpokladem pro tento způsob identifikace je samozřejmě zabezpečení těchto identifikačních údajů proti zneužití a dále jejich spojení s komunikačním zařízením. Pokud by se zařízením nakládala nepovolaná osoba, mohla by právně jednat za majitele zařízení. To by v případě krádeže bylo nežádoucí.

V současné době dochází k začleňování technologií do živého lidského organismu. „*Toto propojování v nejširším slova smyslu probíhá po tzv. technologické spirále od úsvitu lidstva – zdálo by se, že vlastně není ničím zvláštní. V současné době však zažíváme nevídané invazivní proliferaci technologií postavených na přístupech umělé inteligence do mozku člověka.*“⁶⁷ Spárování by probíhalo prostřednictvím komunikačního zařízení, ale informace o jednajícím, jeho elektronický podpis a další identifikační údaje, by byly uloženy v čipu jeho ruky nebo hlavy. Jednalo by se o obdobu NFC čipu, jehož signál by byl přenášen a ukládán komunikačními zařízeními. Již v dnešní době existují lidé, kteří jsou těmito čipy vybaveni a kteří jejich pomocí odemykají vlastní zámky nebo jimi platí u vybraných obchodníků.⁶⁸

Jak je vidět, budoucnost elektronického právního jednání může mít předpoklad odstranění některých aktuálních otázek. Zejména identifikace jednajícího může být z hlavního problému odsunuta na nevýznamný problém, pokud budou užity moderní technologie. Samotný vývoj je však pozvolný a současný stav může být obdobným mezikrokem jako například fax.

---

⁶⁷ ŽÁČKOVÁ, Eva. *K čemu konvergují nové technologie?*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2015. s. 58.

⁶⁸ HYMPL, Josef. Budoucnost už je tady. *Téma*. Praha: Mafra, 2017, 2017(9), 48 - 51.

4.2 Technologie elektronické kontraktace

Samotná technologie elektronické kontraktace se v obecné rovině neliší od jakéhokoliv jiného způsobu kontraktace. Při kontraktačním procesu rozlišujeme tři základní fáze, kterými jsou nabídka, její přijetí a vznik závazku. Toto pojetí vzniku závazků vychází z římského práva, kde byla před uzavřením smlouvy rozeznávána fáze oferty a její přijetí druhou stranou (akceptace), čímž vznikaly závazky konsenzuální. Ohledně závazků reálných bylo vyžadováno ještě faktické předání věci pro perfekci smlouvy.⁶⁹

Angloamerický právní systém rozeznává i další znak či podmínku platnosti závazku. Jde o tzv. protiplnění (consideration), což znamená jakýsi materiální důvod uzavření smlouvy. Tento důvod může být samozřejmě ekonomického charakteru, ale může být i nemateriální, ideální. Jde o jakousi ocenitelnost závazku pro jednající osobu, motiv jejího jednání.⁷⁰ Pro závazky, které nejsou učiněné v písemné podobě je otázka protiplnění podstatná pro určení vynutitelnosti závazku.⁷¹

Protiplnění může být do určité míry zahrnuto vážností vůle navrhovatele u jeho právního jednání, tedy u nabídky. Zcela shodný prvek jako je protiplnění v našem kontinentálním právním systému však nenajdeme.

Z pohledu elektronické kontraktace je významné posouzení § 1758 o. z., které řeší problematiku závaznosti jiné než sjednané či vymíněné formy právního jednání. Podle tohoto ustanovení totiž platí, že dohodnou-li se strany, že pro uzavření užijí určitou formu, má se za to, že nechtějí být vázány, nebude-li tato forma dodržena. To platí i tehdy, projeví-li jedna ze stran vůli, aby smlouva byla uzavřena v písemné formě.

Výše jsme dospěli k závěru, že elektronické právní jednání je jistou obdobou klasické písemné formy právního jednání. Jde pouze o posun podoby, materiálního substrátu písemné formy. Je však otázkou, zda lze pravidlo § 1758 o. z. aplikovat na případy, kdy je vyžadována písemná forma a mění se pouze jeho podoba. Zda tedy dojde k uzavření smlouvy v případě, že jedna strana učiní závaznou nabídku písemně v listinné podobě a druhá ji akceptuje v podobě elektronického právního

---

⁶⁹ KINCL, Jaromír a kol.. *Římské právo*. 2. dopl. a přeprac. vyd, 1. vyd. v nakl. C.H.Beck. Praha: C.H.Beck, s. 217.

⁷⁰ TOZZI, Kamila a PŘIDALOVÁ, Eva. *Legal English*. Praha: Linde, 2004, s. 152 - 153.

⁷¹ STONE, Richard, DEVENNEY, James. *The modern law of Contract*. Eleventh edition. New York: Routledge, 2015, s. 95.

jednání. Výslovnou odpověď na tuto otázku nenalezneme ani v odborné komentářové literatuře,⁷² ačkoliv její zodpovězení je pro praxi významné.

Pokud se totiž přikloníme k negativní odpovědi, smlouva sice vznikne, ale bude zřejmě postižena relativní neplatností dle § 582 o. z. Naopak kladná odpověď na položenou otázku bude znamenat platné uzavření smlouvy. Odpověď na otázku bude velmi významná pro praktický osud práv a povinností smluvních stran, jejich případné bezdůvodné obohacení a podobně.

Abychom mohli otázku správně posoudit, musíme předně stanovit, že vycházíme z takového stavu, kdy odpověď na otázku není obsažena v samotném důvodu vymíněné nebo dohodnuté formy. Pokud si strany například výslovně sjednají nebo vymíní, že závazek lze uzavřít i elektronickým přijetím, pozbývá položení otázky a její zodpovězení významu. Z tohoto důvodu budeme řešit pouze situaci, kdy nic takového nebylo sjednáno nebo vymíněno.

Předně je potřeba říci, že samotné podání nabídky v písemné formě neznamená vymínění si celé písemné formy finálního závazku. V tomto ohledu lze odkázat na předchozí závěry judikatury.⁷³ Nabídku tak lze přijmout ústně, písmeně, elektronicky nebo konkludentně.

Pomocným vodítkem k zodpovězení položené otázky bude zcela jistě § 574 o. z. podle něhož je potřeba na právní jednání spíše hledět jako na platné než jako na neplatné. Proto by změna podoby písemné formy neměla mít vliv na platnost výsledné smlouvy.

Ostatně i samotný občanský zákoník se přiklání k tomu, aby bylo možné nabídku přijímat v jakékoliv formě. Smyslem zákona je obecně předcházet problémům, vyjasňovat práva a povinnosti. Tímto pohledem je rovněž nutné se přiklonit k takovému výkladu, který bude favorizovat možnost změny podoby právního jednání a s tím spojenou platnost finální smlouvy. S tímto souvisí i pravidlo ust. § 559 o. z., které vylučuje svobodnou volbu formy právního jednání zákonem nebo smluvním ujednáním.

Zákon se snaží předcházet neplatnosti nabídky i v § 1743 odst. 1 o. z. když umožňuje uzavření smlouvy i poté, co uplyne lhůta k přijetí nabídky. Na obdobném

---

⁷² HULMÁK, Milan. § 1758 [Nedodržení formy]. In: HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 186 – 189.

⁷³ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 4142/2008 ze dne 17. 6. 2011: „Z toho, že navrhovatel předložil návrh smlouvy písemně, nelze bez dalšího usuzovat, že projevil vůli uzavřít smlouvu v písemné formě ve smyslu § 46 odst. 1 ObčZ 1964.“

principu je založeno i pravidlo § 1744 o. z. umožňující konkludentní přijetí nabídky. Drobné či nepodstatné změny nabídky již nejsou novou nabídkou, ale jde o její platné přijetí ve smyslu § 1740 odst. 3 o. z.

Následky neurčitého právního jednání nese ta osoba, která neurčitost zapříčinila dle § 557 o. z. Pokud navrhovatel nejedná dostatečně důsledně a nevymezí zákaz přijetí své nabídky v jiné podobě písemného právního jednání, jde tato jeho nedbalost nebo neznalost za ním. Uvedené lze rozvinout i podle § 579 odst. 1 o. z., podle něhož platí, že způsobil-li někdo neplatnost právního jednání, nemá právo namítnout neplatnost nebo uplatnit z neplatného právního jednání pro sebe výhodu.

Když navrhovatel nevymezí přesné podmínky pro přijetí nebo nepřijetí nabídky, vystavuje se riziku, že druhá smluvní strana bude jednat jiným než jím předpokládaným způsobem. To znamená, že svým jednáním nebo nedbalostí způsobí riziko založení neplatnosti podle § 579 odst. 1 o. z. a nebude se jej tak moci dovolat.

Naopak lze ale říci, že pravidlo § 1758 o. z. je potřeba aplikovat analogicky i na změnu podoby právního jednání. Tedy pokud zákon stíhá relativní neplatností smlouvu změněnou formu akceptace nabídky, pak by se mělo stejně přistupovat i k situaci, kdy dochází ke změně podoby vymíněného právního jednání. Z mého pohledu se jedná o velice silný argument, který se opírá o smysl právní úpravy obsažené v § 1758 o. z.

Osobně se však domnívám, že odpovědí na položenou otázku by mělo být spíše konstatování platnosti finálního závazku. Existuje více důvodů pro tuto pozitivní odpověď než pro odpověď negativní. Pakliže pozitivní odpověď nevylučuje povaha závazku (například převod nemovitosti, kde jsou podpisy vyžadovány na totožné listině), pak není důvod stíhat změnu podoby právního jednání neplatností za současného zachování jeho formy.

Zákon na mnoha místech favorizuje platnost nad neplatností právního jednání a není důvod se v případě pochybností od tohoto základního pravidla odchylovat. Pro praxi tak bude dle mého názoru možná varianta, kdy smluvní strana zakotví podmínku pro přijetí její nabídky písemnou formou a druhá smluvní strana ji přijme elektronicky, ačkoliv původní nabídka byla učiněna v listinné podobě.

4.3 Jednání podnikatelů

V současné době existují čtyři kritéria, podle kterých lze podnikatele určit. Tyto pravidla si vzájemně neodporují, nevylučují se a dokonce mohou někteří podnikatelé naplňovat více kritérií.

Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele dle ust. § 420 odst. 1 o. z. Všechny tyto znaky musejí být splněny kumulativně a jde o definici podnikatele, definici podnikání.

Dále zákon specifikuje, kdy je určitá činnost nebo postavení subjektu práva považováno za podnikání.

V rámci ochrany spotřebitele jako relativně samostatného právního okruhu je za podnikatele považován každý, kdo uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele. To v souladu s ust. § 420 odst. 2 o. z.

Za podnikatele se považuje osoba zapsaná v obchodním rejstříku⁷⁴ dle § 421 odst. 1 o. z. Konečně platí, že podnikatelem je dle § 420 odst. 2 o. z. každá osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona.

Zásadně pak platí i stanovisko č. 22 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti⁷⁵ ze dne 9. 4. 2014, podle něhož *„Nový občanský zákoník nečiní rozdíl mezi oprávněným a neoprávněným podnikatelem. Podnikatel podnikající bez podnikatelského oprávnění, je-li zákonem vyžadováno, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele podle § 420 odst. 1 NOZ.“* To navazuje na předchozí právní úpravu § 3a zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a judikaturu, která postavení podnikatele přiznávala i neoprávněným podnikatelům.⁷⁶

---

⁷⁴ Do obchodního rejstříku se dle § 42 zákona č. 304/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů zapisují obchodní společnosti a družstva podle zákona upravujícího právní poměry obchodních společností a družstev, fyzické podnikající osoby mající bydliště v České republice a které požádají o zápis (kumulativně), osoby uvedené v § 43 tohoto zákona a eventuálně i další osoby, o nichž to stanoví zvláštní zákon.

⁷⁵ Výkladové stanovisko k pojmu podnikatel podle občanského zákoníku. Výkladová stanoviska KANCL. 2014, č. 6.

⁷⁶ Např. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 11. 2002, sp. zn. 10 Co 657/2002, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 2008, sp. zn. 32 Odo 801/2006 nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2015, sp. zn. 23 Cdo 1137/2015.

Elektronická kontraktace mezi podnikateli je v současné době nejméně právně regulována. Je nejliberálnější, co se povinností podnikatelů navzájem týče, tak i co do úpravy jejich vzájemných práv a povinností. Předpokládá se, že podnikatelé jako profesionálové mají větší znalosti a možnosti při ochraně svých zájmů. I proto je v § 433 odst. 2 o. z. *zakotvena vyvratitelná domněnka, že slabší stranou je „osoba, která vůči podnikateli v hospodářském styku vystupuje mimo souvislost s vlastním podnikáním“*. Typicky tedy spotřebitel.⁷⁷

Při jednání podnikatelů je nutno rozlišovat i druhou nebo další smluvní stranu. Jednodušší je situace, pokud podnikatel jedná s jiným podnikatelem či s jiným odborníkem (jako například se starostou nebo hejtmánem), a situace, kdy jedná s podnikatelem. Všechna tato jednání je samozřejmě možno činit elektronicky.

Elektronická kontraktace probíhá v zásadě ve dvou základních fázích. Jednak jde o fázi předsmluvního vyjednávání mezi budoucími smluvními stranami a jednak o samotnou kontraktaci, tedy proces nabídky, jejího přijetí a vzniku závazku. Obě tyto fáze mohou probíhat částečně nebo výlučně v elektronické podobě. Ačkoliv pouze druhá fáze je právně závazná, není jediná, která je právně významná.

Význam vyjednávací fáze vyvstane při nutnosti výkladu pozdějšího smluvního ujednání dle § 556 odst. 2 o. z. Podle tohoto ustanovení se při výkladu právního jednání přihlíží mimo jiné i k tomu, co právnímu jednání předcházelo. Pokud uzavřené smlouvě předcházela elektronická komunikace, bude nutné posoudit její obsah a určitelnost jednající osoby. To přiměřeně podle měřítek kladených na elektronické právní jednání jako takové i v případě, že nešlo o právní jednání (například chyběla vůle být vázán).

Samotná kontraktační fáze, resp. fáze existujícího kontraktu se rovněž odlišuje. Mnoho institutů sloužících na ochranu slabší strany se nepoužije. Podnikatelé si tak nejsou povinni navzájem sdělovat informace dle § 1820 o. z. Cenu plnění lze určit pouze co se základu týče, bez nutnosti specifikace daně z přidané hodnoty ve smyslu § 1821 o. z. a podobně.

Dovolání se ochrany před lichvou dle § 1796 o. z. nebo pro případy neúměrného zkrácení dle § 1971 odst. 1 o. z. nelze rovněž aplikovat na podnikatele, který smlouvu uzavřel při své podnikatelské činnosti ve smyslu § 1797 o. z.

---

⁷⁷ HULMÁK, Milan. § 419 [Pojem spotřebitele]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1–654)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1595.

Podnikatelskou činností bude jakákoliv činnost, která je vykonávána v návaznosti na podnikání. „Znak „při svém podnikání“ umožňuje rozlišit u fyzické osoby, byť by i byla zapsána do obchodního rejstříku (§ 421 odst. 1), zda např. nakupuje materiál pro svou živnost, anebo večeri pro sebe či svou rodinu (při ochraně rozumného očekávání protistrany).“⁷⁸

Podnikatel při své podnikatelské činnosti vystupuje jako odborník schopný se postarat o svá práva a o své povinnosti v souladu s právním řádem. Zřejmě i proto je nutno neurčité ujednání ve smlouvě podnikatele se spotřebitelem vykládat ve prospěch spotřebitele, jak ostatně normuje článek 5 směrnice Rady 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách. Jedná se o modifikaci zásady *contra preferentem* podle níž se ujednání připouštějící různý výklad použije k tíži toho, kdo nejasné ustanovení použil jako první. „Jedná se o pravidlo, které vykazuje hlubokou tradici (srov. římskoprávní základ a zároveň dokáže efektivně reagovat na podněty novějšího vývoje na poli kontraktace (srov. formy kontraktace poskytující minimální prostor pro vzájemnou komunikaci, a tím i znesnadňující porozumění účastníků.“⁷⁹

V zásadě je tak potlačen obecný projev zásady *contra preferentem* ve prospěch spotřebitele, bez ohledu na původce neurčitého ujednání. S ohledem na silnější postavení podnikatele je totiž pravděpodobnější, že to bude právě podnikatel, který bude nutit svou vůli spotřebiteli.

4.4 Jednání spotřebitelů

Obdobně jako u jednání podnikatelů i spotřebitelé mohou jednat jak mezi sebou navzájem, tak s podnikateli. Pokud jednají spolu dva a více spotřebitelů, zákon jim nepřiznává vyšší míru ochrany. To z toho důvodu, že jednají dva subjekty s presumovanou stejnou právní silou. Základním kamenem při jednání spotřebitele s podnikatelem je jeho zvýšená ochrana.⁸⁰

---

⁷⁸ PETROV, Jan. § 1797 [Vynětí podnikatelů z režimu § 1793 a 1796]. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 342.

⁷⁹ PILÍK, Václav. Výklad právních jednání *contra proferentem*. *Právní rozhledy*. 2013, č. 6, s. 199.

⁸⁰ Ačkoliv se objevují názory, že současný přístup překračuje meze ochrany slabší smluvní strany a směřuje až k šikaně podnikatele. Podrobněji např. BEJČEK, Josef. Ochrana spotřebitele, nebo i pokrytecky zastřená ochrana věrolomnosti?. *Právní rozhledy*. 2013, č. 13-14, s. 477-482., nebo PETRŽELOVÁ, Jana. Evropský útok na zásady soukromého práva aneb podnikatel jako ohrožený druh. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 12, s. 53-54.

Co bylo řečeno o jednání podnikatele a spotřebitele platí obdobně, ale v opačném pohledu, na jednání spotřebitele s podnikatelem. Není proto nutné opakovat výše uvedené. Stejně tak není potřeba rozebírat celý kontraktační proces.

Jistou zvláštností kontraktačního procesu se spotřebitelem je nutnost potvrzení jeho objednávky podnikatelem činěné prostředkem komunikace na dálku dle § 1827 odst. 1 o. z. Zpravidla se bude jednat o stejný prostředek, který pro komunikaci zvolil spotřebitel. *„Pravidelně však bude spotřebitel očekávat potvrzení objednávky stejnou formou, jakou učinil objednávku. Potvrzení by přitom mělo poskytovat spotřebiteli důkaz o doručení objednávky, telefonické potvrzení⁸¹ proto takový účel naplňovat nebude.“⁸²*

Následkem porušení tohoto ustanovení nebude neplatnost smlouvy, ale případná odpovědnost podnikatele. To z toho důvodu, že zákon netrestá sankcí neplatnosti absencí potvrzení, a toto ani nevyplývá z obecných ustanovení zákona. Podnikatel ale může odpovídat dle § 1811 odst. 1 o. z. a § 1824 o. z. s tím, že může založit právo spotřebitele na náhradu škody dle § 2910 o. z.

Se samotným potvrzením objednávky musí podnikatel poskytnout spotřebiteli v textové podobě kromě znění smlouvy i znění všeobecných obchodních podmínek. Nepostačí pouhý odkaz na obchodní podmínky, a to ani v případě, že tyto podmínky budou řádně zveřejněny a spotřebiteli přístupné. Výhodou elektronické kontraktace a komunikace je možnost zaslání těchto dokumentů v elektronické podobě, s čímž jsou spojeny pouze náklady na tuto komunikaci a administrativu, nikoliv na nosič informace jako takový.

Spotřebitel má právo za splnění zákonných či smluvních podmínek od smlouvy odstoupit. Pokud tak činí vzorovým formulářem, který podnikatel zveřejní na internetových stránkách, má podnikatel povinnost potvrdit přijetí tohoto odstoupení ve smyslu § 1830 o. z. Jedná se o analogickou povinnost k § 1827 o. z. Spotřebitel má právo odstoupit i jiným způsobem než využitím tohoto formuláře (například za přítomnosti podnikatele, klasicky poštou odstoupením, které si vytvoří sám apod.).

---

⁸¹ Stejně tak nebude potvrzením ani hypertextový odkaz, když lze vyjít z rozhodnutí ESD ze dne 5. 7. 2012, *Content Services Ltd. proti Bundesarbeitskammer*, C-49/11: *zpřístupnění informací uvedených v tomto ustanovení pouze prostřednictvím hypertextového odkazu na internetové stránky dotyčného podniku, nesplňuje požadavky stanovené v uvedeném ustanovení, neboť tyto informace nejsou ani tímto podnikem „poskytnuty“, ani spotřebitelem „obdrženy“. Internetové stránky nelze považovat za „stálý komunikační prostředek“.*

⁸² HULMÁK, Milan. § 1827 [Podání objednávky prostředkem komunikace na dálku]. In: HULMÁK, Milana kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 537

V takových případech povinnost potvrzení podnikateli zákon nestanoví. To se vztahuje k odstoupení prostřednictvím internetu či internetového formuláře.⁸³

Občanský zákoník dále upravuje určité smluvní typy a povinnosti týkající se užití prostředků komunikace na dálku. Prvním z nich jsou finanční služby, tedy smlouvy týkající se zejména bankovní, úvěrové, platební nebo pojistné služby. Podle § 1842 odst. 2 o. z. se právní úprava tohoto pododdílu občanského zákoníku použije pouze na první smlouvu, i když jsou uzavřeny na jejím základě další navazující smlouvy. Jedná se zejména o předmluvní informace.

Dalším typem jsou smlouvy o time-share, na jejichž základě spotřebitel nabývá právo užívat ubytovací zařízení s noclehem na více než jeden časový úsek a další práva dle § 1852 odst. 1 písm. a) až c) o. z. Zvláštností je obligatorní písemná forma (§ 1855 o. z.) a hlavně možnost spotřebitele určit si jeden z úředních jazyků Evropské unie, ve kterém bude smlouva vyhotovena. Toto právo spotřebitele odpovídá povinnosti podnikatele takový jazyk skutečně použít a to i takovým způsobem, že bude povinen zajistit úřední překlad smlouvy dle § 1860 o. z.

Situace, při níž dochází k právnímu jednání dvou spotřebitelů, je terminologicky vyloučena. Protože smyslem rozlišování spotřebitele je jeho ochrana při právním styku s podnikatelem. Pokud by jednali dva spotřebitelé, logicky by ani jeden z nich nebyl podnikatel a tudíž by nebylo možné aplikovat povinnosti podnikatele na kteréhokoliv z nich. Stejně tak by nebylo možné aplikovat práva na ochranu pouze jednoho z nich nebo obou. Proto bude jejich právní styk podléhat obecné právní regulaci dvou formálně rovnoprávných subjektů. Ačkoliv v konkrétním případě může být postavení nerovnoprávné. Například pokud bude mít jeden z jednajících právní vzdělání a druhý pouze základní.

Zákon i v těchto situacích poskytuje ochranu slabšímu, ale ne v tak rozsáhlém měřítku. Lze se například domáhat ochrany před lichvou, neúměrným zkrácením, omylem, podvodem a podobně.

Za účelem obejití ochrany spotřebitele se mohou uzavírat smlouvy, které se naoko jeví jako smlouvy dvou podnikatelů, ačkoliv ve skutečnosti je v právním vztahu zahrnut spotřebitel. Takovéto právní jednání nemusí obsahovat vážnou vůli jako

---

⁸³ HULMÁK, Milan. § 1830 [Formulář pro odstoupení od smlouvy na internetových stránkách]. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 552 – 553.

jeden předpoklad právního jednání ve smyslu § 552 o. z. Může tak jít o simulované právní jednání.⁸⁴

Podle § 555 odst. 2 o. z. se v případě takto zastřené, simulované právního jednání toto posoudí podle jeho pravé povahy. „*Simulované jednání pak mezi účastníky nevyvolává žádné následky, a to ani v případě, že bylo navenek objektivně projevováno takovým způsobem, že o vážnosti vůle jednajících nemají třetí osoby důvod pochybovat.*“⁸⁵

4.5 Praktické zkušenosti s elektronickou kontraktací

Praktická část bude shrnovat poznatky z užívání prostředků elektronické komunikace mnou zvolené advokátní kanceláře, drobného živnostníka z Olomouce, tedy z krajského města a velké nadnárodní společnosti, ve které vykonávám studentskou praxi.

4.5.1 Advokátní kancelář

V rámci zpracování praktické části diplomové práce jsem oslovila jednu z největších advokátních kancelář v Olomouci, abych mohla jejich zkušenosti přenést a porovnat s teoretickými závěry této práce. Jedná se o kancelář DOHNAL PERTOT SLANINA, advokátní kancelář v.o.s., kde se mi věnoval vedoucí partner, advokát JUDr. Jakub Dohnal, Ph.D. a Mgr. Miroslav Galvas, advokátní koncipient a student doktorského studijního oboru právo na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

S ohledem na povinnost zachovávání advokátního tajemství stanovenou přímo zákonem nebude možné vycházet z konkrétních případů a ověřit tak správnost sdělených údajů. Nepředpokládám však, že by sdělené údaje měly být jakýmkoliv způsobem zkreslené, nepřesné nebo jinak subjektivně zabarvené. Advokáti jsou mimo jiné povinni postupovat tak, aby nesnižovali důstojnost a vážnost advokátního stavu a tudíž by neměli uvádět nepravdivé údaje.

---

⁸⁴ GALVAS, Miroslav. In: DOHNAL, Jakub, GALVAS, Miroslav a OLIVA, Jakub. *Obchodní smlouvy*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 18.

⁸⁵ HANDLAR, Jiří. § 552 [Nedostatek vážné vůle]. In: LAVICKÝ, Petra kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1970.

Zvolená advokátní kancelář nepatří k největším na českém trhu, ale také nepatří k těm malým. Dle dostupných informací⁸⁶ má k dnešnímu dni tato advokátní kancelář celkem 16 právníků na různých pozicích a celkem čtyři pobočky v Olomouci, Hradci Králové, Letohradě a Praze.

Úvodem je potřeba sdělit, že advokáti mají povinnost mít zřízenou datovou schránku dle § 4 odst. 3 zákona o datových schránkách bez ohledu na to, jakým způsobem advokacii vykonávají.⁸⁷ To znamená, že každý advokát má vlastní datovou schránku a zároveň má datovou schránku i právnická osoba, advokátní kancelář. Ta ji má ale na základě § 5 odst. 1 zákona o el. úkonech.

Z tohoto důvodu je výběr advokátní kanceláře velmi výhodný, když tato má jednak povinnost mít datovou schránku zřízenou a tím pádem ji i využívat. Zároveň je předmětem činnosti advokátní kanceláře poskytování právních služeb, což znamená ve velké míře i komunikace s úřady, soudy, obecně s orgány veřejné moci. To mi poskytuje možnost reálného zhodnocení praxe při využívání datové schránky a případných problémů s ní spojených.

Povinnost mít elektronický podpis advokáti nemají přímo, ale jeho výhodnost vyplývá z jiných právních předpisů. Advokáti mají oprávnění provádět autorizovanou konverzi dokumentů ve smyslu § 23 odst. 1 zákona o el. úkonech, pro kterou je potřeba elektronický podpis.⁸⁸ Bez kvalifikovaného elektronického podpisu tedy nemůže advokát konverzi provádět.

Dalším důležitým důvodem proč by měl mít každý advokát elektronický podpis je možnost podávání návrhů na vydání elektronických platebních rozkazů dle § 174a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto ustanovení může soud vydat elektronický platební rozkaz,⁸⁹ pokud žalobce podá návrh na jeho vydání na elektronickém formuláři podepsaném žalobcem a nepřevyšuje-li peněžité plnění požadované žalobcem částku 1 000 000 Kč. Jelikož se návrh podává na elektronickém formuláři, nelze jej podepsat jiným způsobem než opět elektronicky.

---

⁸⁶ *Advokátní kancelář DOHNAL PERTOT SLANINA* [online]. 2017 [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.akdps.cz/>.

⁸⁷ V případě mnou zvolené advokátní kanceláře se jedná o výkon advokacie dle § 15 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, tedy o výkon ve veřejné obchodní společnosti.

⁸⁸ Zákon o el. úkonech vyžaduje ve svém § 25 odst. 1 písm. h) pro ověřovací doložku konverze do dokumentu obsaženého v datové zprávě kvalifikovaný elektronický podpis osoby, která konverzi provedla.

⁸⁹ Jedná se o speciální formu rozhodnutí.

Jedním z hlavních důvodů využívání elektronických platebních rozkazů je nižší soudní poplatek.⁹⁰ Ekonomicky je tak pro žalobce výhodnější vymáhat své pohledávky elektronicky. Neboli žalobci jsou za elektronický přístup odměněni nižší sazbou, tedy nižšími náklady na vymáhání pohledávek

Stejně tak je nutné opatřit úředně ověřeným nebo jejím uznávaným elektronickým podpisem⁹¹ i insolvenční návrh ve smyslu § 103 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Protože i tyto návrhy podávají za klienty advokáti, je vhodné, aby měli elektronické podpisy.

Z výše uvedeného je zřejmé, že u advokátů a soudů je proces elektronizace na poměrně vysokém stupni. Ze zákonů vyplývá buď přímo povinnost elektronické komunikace, nebo je její vhodnost a nutnost přímo odvoditelná. Na druhou stranu jsem neshledala, že by byla takto vyžadována elektronizace i v případech samotné kontraktace. Ta totiž není upravena předpisy práva veřejného, ale téměř výhradně ji upravují předpisy práva soukromého.

Ze sdělení advokátní kanceláře vyplynulo, že elektronická kontraktace má své hlavní místo v samotném kontrakčním procesu. Přesněji řečeno v procesu vyjednávání smluv. Samotné smlouvy bývají i nadále v převážné většině případů uzavírány klasickou písemnou formou v listinné podobě s připojenými vlastnoručními podpisy.

Tento způsob svým klientům doporučuje i jmenovaná advokátní kancelář, a to z ryze praktických důvodů. V případném soudním sporu může být jejich klient vystaven riziku obrany protistrany spočívající v popření podpisu smlouvy nebo v popření samotné existence smlouvy. V takovém případě se totiž uplatní pravidlo ust. § 565 věty první o. z., podle níž je na každém, kdo se dovolává soukromé listiny, aby dokázal její pravost a správnost. Ačkoliv se má za to, že pravost a správnost listiny byla podle druhé věty tohoto ustanovení uznána v případě, že osoba, vůči níž je listina namítána tuto listinu zjevně podepsala, jedná se o zhoršení postavení

---

⁹⁰ Podle položky č. 1 písm. b) sazebníku soudních poplatků dle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů je sazba soudního poplatku za návrh na zahájení občanského soudního řízení, jehož předmětem je peněžité plnění v rozsahu 20.000,- Kč až 40.000.000,- Kč stanovena na 5 % z žalované částky. Oproti tomu při návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu je sazba pouze 4 % dle položky č. 2, bod 1 písm. c) stejného sazebníku.

⁹¹ MORAVEC, Tomáš. § 103 [Obsah a náležitosti insolvenčního návrhu]. In: HÁSOVÁ, Jiřina, a kol. *Insolvenční zákon*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 318.

klienta. Možnost dokázání vlastnoručního podpisu se řeší grafologickým zkoumáním soudního znalce. Kdežto riziko zneužití elektronického podpisu poskytuje například v situacích krádeže počítače mnohem větší manévrovací prostor protistrany.

Samozřejmě platné smlouvy lze uzavírat i bez elektronického podpisu a bez datových schránek, ale pak je oslabena právní jistota klienta. Nejtypičtějším případem v podnikatelské sféře je uzavírání smluv pomocí emailu. Jedna strana podá emailem nabídku, druhá ji potvrdí, provede předmět smlouvy a následně emailem zašle fakturu.

V takovém případě může být problém při identifikaci stran, zejména pokud zákazník za poskytnuté plnění nezaplatí a je potřeba toto plnění vymáhat soudě. Advokátní kancelář se setkala s případem, kdy soud odmítal platnost takto uzavřeného závazku z přepravní smlouvy, kde v emailové komunikaci (poptávce služby) absentoval elektronický podpis. Pokud by v tomto případě komunikace probíhala prostřednictvím datové schránky, byla by situace z pohledu dokazování jednodušší.

Stejný problém je uzavírání smluv prostřednictvím nejrozličnějších e-shopů se současným využitím úvěrových produktů jako způsobu úhrady kupní ceny. Advokátní kancelář se setkala s případem, kdy kupující uvedl nepravdivé údaje ohledně své osoby, čerpal spotřebitelský úvěr, kde zaplatil pouze část kupní ceny z vlastních zdrojů a úvěr dále nesplácel. Úvěrová společnost byla při soudním vymáhání svého nároku neúspěšná, protože se nepodařilo ztotožnit dlužníka v pozici žalovaného. Její žaloba na úhradu splatného úvěru tak byla zamítnuta.

Jistou formou elektronické kontraktace je situace, kdy jednání probíhají elektronicky, následně je vytvořena dohoda na písemné smlouvě, kterou jedna strana připraví, vytiskne a podepíše a následně naskenovanou zašle k podpisu druhé smluvní straně. Ta tento sken rovněž vytiskne, podepíše a následně opět naskenuje a zašle první smluvní straně. Smluvní strany tak docílí existence svých podpisů na stejné listině, ale tyto nejsou vlastnoruční, originální.

Jde o obdobu uzavírání smluv pomocí faxu, která v současné době již prakticky vymizela. Na platnost závazku tato forma nemá, resp. nemusí mít vliv na neplatnost smlouvy. Ale jde o administrativně složitější situaci než samotné elektronické podepisování jednoho dokumentu. Na tomto způsobu kontraktace se projevuje jistá míra setrvačnosti a zkosnatělosti praxe, která zaostává za moderními způsoby kontraktace.

Pokud se ještě vrátím k problematice datových schránek a jejich využití, je potřeba zmínit tu skutečnost, že pro jejich využití není zcela nezbytný elektronický podpis. Většina komunikace advokátní kanceláře s orgány veřejné moci probíhá pomocí datové schránky podáními, které nejsou elektronicky podepsány.

Podle § 18 odst. 2 zákona o el. úkonech totiž platí, že úkon učiněný osobou uvedenou v § 8 odst. 1 až 4 tohoto zákona, nebo pověřenou osobou, pokud k tomu byla pověřena, prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob. Samotná datová schránka tak zajišťuje identifikaci jednajícího advokáta.

Na konec je potřeba zmínit, že advokátní kancelář využívá i autorizovanou konverzi dokumentů. To jak z listinné do elektronické podoby, tak opačně z elektronické do listinné. Kupodivu většina soudů a úřadů nevyžaduje předkládání originálních dokumentů v případě elektronické komunikace, a tak není konverze dokumentů úplně běžná. Otázka, proč není tento požadavek důsledně zejména ze strany soudů vyžadován, by měl směřovat primárně na soudy a soudce.

4.5.2 Živnostník

Své dotazy ohledně elektronické komunikace a kontraktace jsem směřovala i na drobného živnostníka, který podniká v nejjednodušším možném režimu. Tedy bez zaměstnanců, spolupracujících živnostníků a podobně a bez zápisu v obchodním rejstříku. Předmět činnosti je výroba reklamy. S ohledem na přání tohoto živnostníka jej nebudu výslovně v diplomové práci identifikovat.

Pro živnostníka, který funguje na trhu již téměř 20 let, je zavádění nových technologií výhodné pouze co se samotné výroby samotné týče. Lepší a výkonnější výpočetní technologie nebo rozšiřování výrobních kapacit mají své opodstatnění. Naopak dobrovolné podřizování se moderním trendům při elektronizaci s sebou nese větší administrativní zátěž.

Při podnikání, kde živnostník nezaměstnává další osoby, jsou všechny výrobní a administrativní úkony spojeny výhradně s daným živnostníkem. Outsourcing, dělba práce apod. mají význam v okamžiku, kdy podnikání dosáhne určité úrovně. U mnou zvoleného živnostníka se tak dle jeho názoru nestalo.

Se zvýšenou administrativní náročností musí dojít ke zvýšení ekonomického přínosu. V daném odvětví drobné reklamy však většina zákazníků sama nedosahuje takové úrovně, aby se jim elektronizace vyplatila. Tudíž ani na trhu není zájem na tom, aby jednotlivci podstupovali elektronizaci, když by tyto investice byly zbytečně nevyužité.

Dobrovolné zřízení datové schránky má význam v situaci, kdy bude datová schránka využívána. Nicméně hlavní objem komunikace živnostníka a orgánů veřejné moci spočívá v podávání kontrolních hlášení DPH a podávání daňových přiznání. Proto bude pravidlem, jako u zvoleného živnostníka, že dokud nebude elektronizace povinná právním předpisem, nebude ji dobrovolně podstupovat.

Při samotné kontraktaci živnostník samozřejmě používá elektronické prostředky komunikace na dálku, nicméně převažují telefonní hovory a emailové zprávy. Výsledkem kontraktačního procesu je samozřejmě smlouva, ale ta zpravidla nebývá v listinné podobě, nýbrž existuje pouze jako potvrzená objednávka.

V tomto případě má navíc živnostník vybudovanou určitou pozici na trhu, kdy primárně vyplňuje mezery trhu. Jelikož podniká na poli reklamy, přebírá spíše drobnější zakázky, které je schopen fyzicky zvládnout a které jsou pro velké hráče na poli reklamy nezajímavé z důvodu malého objemu fakturace.

Jako příklad lze uvést výrobu vizitek v počtu 200 kusů pro jiné drobné živnostníky nebo velké společnosti v případě jednotlivých změn na pozicích jejich zaměstnanců. Při změně názvu nebo loga a nutnosti vybavení vizitek pro všechny zaměstnance je taková zakázka zadána větší reklamní agentuře, která věc zpracuje rychleji, levněji a ve větším objemu. Pro takovou společnost je neekonomické věnovat se zakázce malého rozsahu, když čas potřebný pro její zpracování a výsledná fakturace znamená ztrátu času u větší zakázky.

Omezený okruh stálých zákazníků má navíc tu výhodu, že odpadá větší část nejistoty ohledně úhrady poskytnutých služeb a živnostník si tak může dovolit relativně větší míru rizika při kontraktaci.

Předpokládané menší ekonomické riziko s sebou nese i menší riziko právní. Proto zvolený drobný živnostník nevyhledává poskytovatele právních služeb, advokáta, který by mu kompletně zpracoval smluvní agendu v podobně obchodních a dodacích podmínek, vzorových objednávek, due dilligence apod.

Tento pohled uznává i JUDr. Jakub Dohnal, Ph.D. z výše uvedené advokátní kanceláře. Pro něho jako advokáta a podnikatele v jedné osobě je drobný živnostník

zajímavý z ekonomického hlediska, například při tvorbě všeobecných obchodních podmínek nebo při vymáhání pohledávek, ale u těchto osob se jedná o většinou o jednorázové služby.

Při živnostenském podnikání odpovídá živnostník celým svým majetkem a proto je mnohem opatrnější při kontraktaci. Zároveň veškerý zisk podnikání tvoří jeho odměnu, kdežto u podnikatelů právnických osob se zisk dělí mezi společnost, společníky, statutární orgány, které mohou za určitých situací odpovídat společnosti. Pro tyto statutární orgány má mnohem větší význam právní ochrana než pro drobné živnostníky.

4.5.3 Nadnárodní společnost

V rámci mého studia jsem si zajistila stáž ve společnosti HELLA AUTOTECHNIK NOVA, s.r.o. v Mohelnici. Jedná se sice o českou právnickou osobu, ale ta je zároveň členem skupiny HELLA. Tato skupina působí po celém světě a zabývá se převážně vývojem a výrobou světel. Již z tohoto pohledu jde o zcela odlišný subjekt než je výše uvedený živnostník. To jak množstvím zaměstnanců, ale také objemem zakázek a množstvím dalších skutečností. Blíže ke skupině HELLA na jejich webových stránkách.⁹²

Kontraktace celého koncernu probíhá z několika středisek a jde o velmi složitý proces, který nezřídka kdy trvá v řádech let. V kontrakčním procesu působí množství lidí na různých pozicích a elektronická forma jednání je tak nejracionálnější formou. Jednak co se důkazní hodnoty týče, tak i z pohledu rychlosti. Právě rychlost je při existenci poboček skupiny HELLA na všech kontinentech mimo Antarktidu zásadní.

Samotné smlouvy se evidují v interním systému a mají k nim přístup všichni, kteří s nimi musejí pracovat. Tedy nejen statutární orgány, ale i vývojáři, technici, obchodní zástupci a podobně. I z tohoto důvodu je elektronická forma výhodná, když se nemusejí distribuovat kopie smluv a jejich dodatků. Smlouvy obsahují převážně technické náležitosti a tudíž je možnost jejich jednoduchého duplikování důležitá pro proces výroby, plánování apod.

---

⁹² HELLA v České republice [online]. HELLA KGaA Hueck & Co., 2017 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.hella.com/hella-cz/index.html>.

Samotné obchodní smlouvy jsou ale uzavírány většinou v listinné formě a následně jsou skenovány. Na této úrovni podnikání může být významný i osobní styk vedoucích pracovníků, například pro reprezentaci firmy. I dodatky a přílohy jsou uzavírány v listinné podobě.

Důležitým aspektem smluv je jejich zabezpečení, když se společnost zabývá i vývojem. Proto se důvěrnost a utajení vyžaduje nejen od vlastních zaměstnanců, ale i od smluvních partnerů.

Důležité je také rozlišování jednotlivých okruhů kontraktace. Zaměstnanecké smlouvy, smlouvy na nákup kancelářského materiálu, úklidové smlouvy a samozřejmě smlouvy se zákazníky a na dodávky materiálů. Posledním dvěma typům je věnována samozřejmě největší pozornost, jsou pro ně připraveny speciální oddělení, speciální prostor pro komunikaci v podobě zvláštních portálů apod. V elektronické podobě probíhá zpracování objednávek a fakturací. V rámci zvýšení transparentnosti mají zákazníci přístupové údaje do jednotlivých částí systému a tam právně jednají.

Na druhou stranu typické právní jednání v elektronické podobě se příliš nevyskytuje a potvrzuje se tak již zmíněná praxe, jak ji popisovali v advokátní kanceláři, o prostém skenování listinných smluv a podpisů.

4.6 Závěr čtvrté kapitoly

Z výše popsaného teoretického hlediska je zřejmé, že v současné době existují právní nástroje pro to, aby kontraktace probíhala v plně elektronické podobě. Na druhou stranu je zřejmé, že reálná smluvní praxe je pozadu za technologickými možnostmi.

Pro vedení elektronické kontraktace je vhodné mít k dispozici i další (speciální) softwarové vybavení, ve kterém bude zpracování probíhat. Pokud tomu tak není, je elektronizace často považována za zbytečnou administrativní zátěž. Musí docházet k převodům mezi listinou a elektronickou podobou dokumentů, obě formy musejí být vhodně zabezpečeny a vhodně spravovány.

Datová schránka má své nesporné výhody oproti klasickému emailovému účtu, na druhou stranu tyto výhody se projevují až v okamžiku, kdy je datová schránka využívána ve větším rozsahu. Většího využití datových schránek lze docílit legislativními změnami nebo změnou praktického přístupu podnikatelů.

Z mého pohledu jsem byla jednoznačně překvapena vysokou mírou elektronizace advokátní kanceláře ve srovnání s běžnými podnikateli. Z velké části za to může povinnost užívat datové schránky a možnosti elektronických podání na soudy a úřady, které jsou i ekonomicky výhodnější. Samozřejmě za předpokladu, že tento rozdíl není pokriven jinými poplatky (například za převod listinných dokumentů do elektronické podoby).

Zkoumaný drobný živnostník se při svém právním jednání příliš neliší od nadnárodní společnosti, což je dalším překvapivým závěrem. Většina právního jednání sice v obou případech probíhá elektronicky, ale výsledek se zpravidla završen klasickou listinnou formou. V případě drobného živnostníka nebývá výsledkem písemná smlouva, ale spíše jeho faktická činnost, které ideálně odpovídá na druhé straně platba.

Nadnárodní společnost využívá na maximum možnosti cloudových uložišť, speciálních elektronických prostředí pro objednávky, komunikaci se zákazníkem a fakturaci. Přestože je elektronická komunikace běžná a nezbytná, je její využití při kontraktaci menší, než by se mohlo zdát na první pohled. To ale nebrání provozu nadnárodního koncernu.

Výše uvedeným závěrům odpovídá i zkušenost jmenované advokátní kanceláře, která potvrzuje přetrvávající význam klasických listin. Ty jsou lepším důkazem v případných sporech, kde je menší riziko jejich podvodného nebo nejasného způsobu vytváření a mají i jiný než právní význam.

5 Elektronický agent a další budoucí vývoj

V předchozích kapitolách byl rozebrán vývoj kontraktace se zaměřením na její elektronickou povahu. Cílem poslední kapitoly této diplomové práce bude zejména přiblížení problematiky elektronických agentů a jejich využití v digitální kontraktační praxi.

Elektronické obchodování bývá označováno jako e-commerce a zejména v posledních letech je na vzestupu, když na jejich činnosti funguje velké množství nejrůznějších obchodů.⁹³ V žádném případě ale nejde o převratnou právní nebo technologickou novinku.

5.1 Obecná charakteristika

Obecnou charakteristiku elektronického agenta v českém právním prostředí nenajdeme a je nutné vycházet ze zahraniční právní vědy. Jde o to, že elektronického agenta neupravují legislativní texty nejen na národní, ale ani na evropské úrovni. Zákonodárce zřejmě nemá potřebu tuto problematiku (zatím) upravovat. To i přes skutečnost, že se s těmito agenty setkáváme denně.

V nejjednodušší formě si elektronického agenta můžeme představit jako pokročilý nápojový automat. Ten funguje na principu aktivace pomocí aktivátoru (mince, bankovky, kód) kdy jeho vložením dojde k aktivaci mechanismu, na jehož konci je vydání požadovaného nápoje.

Elektronický agent je tedy jakýsi software, který zpracovává data do předem požadovaného výstupu. Na rozdíl od lidí data zpracovává zpravidla rychleji a bez chyb. Proto lze agenta chápat i jako softwarovou věc, která dělá úkony, které by byli pravděpodobně schopni vykonávat i lidé, kdyby na to měli čas.⁹⁴ Nebo přesněji jde o „*software naprogramovaný k vykonávání sofistikovaných pokynů lidského uživatele*“.⁹⁵

---

⁹³ REN, Fenghui, Minjie ZHANG a John FULCHER. Expectation of trading agent behaviour in negotiation of electronic marketplace. *Web Intelligence* [online]. 2012, **10**(1), s.49.

⁹⁴ HERMANS, Bjorn. Intelligent Software Agents on the Internet: An Inventory of Currently Offered Functionality in the Information Society and a Prediction of (Near-)Future Developments. *First monday* [online]. First Monday, 1997 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: <http://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/514/435>.

⁹⁵ BELLIA, Anthony J. Contracting with Electronic Agents. *Scholarly Works* [online]. Notre Dame Law School, 2001, 2001(50), [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: http://scholarship.law.nd.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1096&context=law_faculty_scholarship, s. 1051.

Obdobně chápe elektronické agenty i Wang, který ovšem přidává i jistý prvek autonomie postupu elektronického agenta. Podle něho jde o softwarovou entitu, která pracuje nepřetržitě a samostatně v určitém prostředí, které je často sdíleno i s jinými obdobnými entitami.⁹⁶ Agenti jako takoví nejsou žádnou novinkou, ale prostředí internetu umožnilo jejich větší využití.

V podstatě každá práce zabývající se elektronickými agenty podává vlastní definici, a nebo uvádí přehled definic jiných autorů. Význam a dosah elektronických agentů zdaleka převyšuje pouze jedno odvětví. Věnují se mu jak právníci, tak inženýři technologií, sociologové, psychologové a další odborníci.⁹⁷ To samozřejmě znesnadňuje orientaci v problematice.

Pokud bychom měli shrnout základní atributy elektronických agentů, bude nutné klást důraz na jejich elektronickou povahu, schopnost v mezích vlastního nastavení jednat i bez výslovného pokynu člověka ke konkrétnímu jednání a schopnost vzájemné komunikace s vnějším světem.

Jde o nástroje vyššího řádu, které se neomezují nebo nemusejí omezovat na pouhou mechaniku pohybu nebo logiku příkazů. Mají vlastní míru inteligence, která jim umožňuje provádění základních logických procesů typu porovnávání různých hodnot. Dokonce lze říci, že se může jednat o formu umělé inteligence, nebo její předstupeň.

Rozdíl oproti tomu, jak chápou umělou inteligenci či robota spatřují v míře autonomie agenta a robota. Kdežto agent pracuje v mezích své funkce, robot ji může překročit. Není vázán pouze určitým účelem a pokud zjistí, že úkol lze splnit jinak, lépe, efektivněji, samostatně se pro toto řešení rozhodne, eventuálně nerozhodne.

Množství tzv. smart technologie jako chytré mobilní telefony, hodinky ale i pokročilé vyhledávače pracují na principu elektronických agentů. I když si to plně neuvědomujeme a nechápeme. Služby, které dříve poskytovali lidé se speciálními dovednostmi, drahým vzděláním nebo na základě státní licence. Pro překlady z cizího jazyka již postačují „pouhé“ programy s tím, že lze takto překládat i odborné či publicistické články, např. listu Le Monde.⁹⁸

---

⁹⁶ SHOUHONG, Wang. Analyzing agents for Electronic Commerce. *Information Systems Management* [online]. 1999, 16(1), s. 40.

⁹⁷ ŽATEK, Tomáš. *Elektronická kontraktace*. Brno, 2014. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity, s. 41.

⁹⁸ SCHERER, Matthew. REGULATING ARTIFICIAL INTELLIGENCE SYSTEMS RISKS CHALLENGES COMPETENCIES AND STRATEGIES. *Harvard Journal of Law* [online]. 2016, 29(2), [2017-03-31], s. 354.

5.2 Význam elektronických agentů

Hlavní smysl užití agenta je zjednodušení při hledání smluvního partnera a následné zjednodušení komunikace s tímto partnerem. Do doby dostatečného rozvoje elektronické komunikace a technologických pomůcek byla tato činnost svěřena lidem.⁹⁹ A lidé jsou jak známo omezeni jak svými fyzickými předpoklady, tak právními omezeními v podobě omezené pracovní doby, zákazu výkonu práce v určitou dobu, povinnými přestávkami v práci a podobně.

Komunikací je nutno myslet samotné vyjednávání o smlouvě, které si však nemůžeme představovat pouze jako klasické filmové pojetí, kdy proti sobě sedí dva různé týmy a vyjednávají o podmínkách smluvní spolupráce. Zpravidla jde o pouhé vyplnění požadovaného počtu kusů, adresy dodání, platebních podmínek a podobně.

Elektroničtí agenti jsou schopni potvrzovat objednávky zákazníků v e-shopech, což je s ohledem na neexistenci časového omezení provozu e-shopu velkou výhodou oproti lidskému zaměstnanci. Dle § 1827 odst. 1 o. z. je obchodník povinen zákazníkovi spotřebiteli neprodleně potvrdit obdržení jeho nabídky. Současně jsou tyto agenti propojeni s databází skladových zásob a mohou tak samostatně (automaticky) upravit nabídku zboží v e-shopu. I samotné sledování obsahu virtuálního košíku může být propojeno s databází skladových zásob, čím je znemožněn prodej více kusů, než jsou skladové zásoby.

Samozřejmostí využití elektronického agenta je rychlost jeho reakce a možnost multitaskingu na takové úrovni, které nezvládá celé obchodí oddělení prodejce složené pouze z lidských zaměstnanců. Téměř neomezené časové možnosti při využívání agentů jsou snad největší přínosem. Počáteční investice se může vrátit v poměrně brzké době úsporou mzdových nákladů.

Další nespornou výhodou agentů je jejich schopnost myšlení, porovnávání a samostatného rozhodování se. Různí agenti mohou s ohledem na schopnost vzájemné komunikace s vnějším prostředím i mezi sebou navzájem dosáhnout nejlepšího poměru kvality a ceny prostým porovnáváním více nabídek.¹⁰⁰ Mohou při tomto procesu zohlednit jak cenu a kvalitu, tak i další okolnosti jako cenu dopravy apod.

---

⁹⁹ SPENCER, Bruce. Introduction to the Special Issue on Agent Technologies for Electronic Commerce. *Computational Intelligence* [online]. 2002, 18(4), 477-481 [cit. 2017-03-31, s. 477].

¹⁰⁰ GHORBANI, Ali. Introduction to Special Issue on Agent Technologies for Electronic Business. *Computational Intelligence* [online]. 2004, 20(4), 527-531 [cit. 2017-03-31], s. 524 – 525.

Význam agentů je ale mnohem širší než pro využití v obchodní sféře. Ačkoliv tato sféra poskytuje možnost ekonomických výsledků a analýz jejich činnosti z praktického hlediska. Agenti mohou být využíváni i pro nejrůznější předpovědi nebo simulace zvoleného prostředí. Agenti jsou využíváni v bankovníctví, reklamě a různě jinde.¹⁰¹

Zajímavým využitím agentů v reklamě je předkládání nabídek, o kterých si agent myslí, že mohou být pro uživatele zajímavé. Z hlediska jeho předchozího pohybu ve virtuálním prostoru, z hlediska jeho dalších charakteristik, například získaných z osobních údajů na účtech nejrůznějších sítí apod. Jedná se o cílenou reklamu, která byla předpovídána již před poměrně dlouhou dobou v roce 1997.¹⁰² Přesto varovné zmínky o cílenosti reklamy pomocí google účtů a podobných vymožeností nejsou příliš starého data.¹⁰³

Rovněž široké uplatnění mají elektroničtí agenti při nejrůznějších burzovních obchodech, kde je nutné sledovat ceny mnoha komodit nebo akcií a ve velmi krátkém čase reagovat. V praxi se s běžnějším využitím agentů setkáme při online aukcích, kde lze jako příklad uvést portál e-bay.¹⁰⁴

Osobně se domnívám, že při obchodování na jakékoli úrovni hrají svou roli i city jednajících. Pokud dochází k využití agentů na obou stranách, odpadá problém spojený se sympatiemi a antipatiemi mezi jednajícími. To za předpokladu, že agent nebude naprogramován tak, aby s určitou osobou nejednal nebo naopak aby nabídky konkrétních osob hodnotil jako lepší než jiné bez racionálního opodstatnění.

Na druhou stranu toto může být i problematické v případě, kdy agent nemá dostatek informací a uzavře například smlouvu s obchodníkem ze země, na níž byly uvaleny mezinárodní sankce až po jeho naprogramování. Dokud nebude inteligence

---

¹⁰¹ TSVETOVATYY, Maksim, Maria GINI, Bamshad MOBASHER a Zbigniew WIECKOWSKI. MAGMA AN AGENT BASED VIRTUAL MARKET FOR ELECTRONIC COMMERCE. *Applied Artificial Intelligence* [online]. 1997, 11(6), 501-523 [cit. 2017-03-31]. DOI: 10.1080/088395197118046. ISSN 08839514.

¹⁰² SCHROOTEN, Ronald a Walter VAN DE VELDE. SOFTWARE AGENT FOUNDATION FOR DYNAMIC INTERACTIVE ELECTRONIC CATALOGS. *Applied Artificial Intelligence* [online]. 1997, 11(5), [cit. 2017-03-31], s 468.

¹⁰³ Reklamy Google vás mohou identifikovat a následovat. Jak se odhlásit? [Http://technet.idnes.cz](http://technet.idnes.cz) [online]. MAFRA, 2016 [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/google-reklamy-zmena-0ra-sw_internet.aspx?c=A161023_152249_sw_internet_pka

¹⁰⁴ GOEL, Amol, Christopher ZOBEL a Elunded JONES. A multi-agent system for supporting the electronic contracting of food grains. *Computers* [online]. 2005, 48(2), 123-137 [cit. 2017-04-02]. DOI: 10.1016/j.compag.2005.02.016. ISSN 01681699.

agentů na takové úrovni, že se bude blížit lidské (nebo ji dorovná či převyší), bude vždy existovat určité riziko a nutnost následné lidské kontroly.

5.3 Právní vymezení

Jak je již vedeno výše, legální definice elektronického agenta v našem právním prostředí neexistuje. To samozřejmě neznamená, že by o agentech nemohlo být cokoliv napsáno, nebo že by neexistovali. Stejně jako není v právu definováno například zvíře, není definován ani agent. Pokud definice chybí, je potřeba jej podřadit pod již existující právní pojem. Jeho jednotlivé projevy pak mohou ale i nemusí být upraveny speciálně.

Obecně platí, že právo rozlišuje svět klem nás na dvě základní kategorie, osoby a věci. Osoby jsou dle ust. § 18 o. z. fyzické (označované jako lidé) a právnické. Jelikož v případě elektronického agenta nemůže jít ani o jeden typ osoby, musí se logicky jednat o věc. Aby něco mohlo být věcí, musí se jednat o něco odlišného od osoby a zároveň to musí sloužit potřebě lidí dle § 489 o. z. Potud lze agenta chápat jako věc.

Věci se dále dělí na hmotné a nehmotné dle § 496 o. z. Jelikož elektronický agent nemá fyzické tělo, mělo by jít o věc nehmotnou ve smyslu § 496 odst. 2 věta druhá o. z.

Situace je však komplikovanější než se na první pohled zdá. „*Vlastnické právo v subjektivním smyslu se totiž tradičně vztahuje pouze ke hmotným předmětům „Eigentum (Eigentumsrecht) ist die durch das objektive Recht gewährte und durch dasselbe gerentzte rechtliche Möglichkeit relativ vollster, unmittelbarer Herrschaft über einekörperliche Sache“, Randa, 1893, s. 1; česky „Vlastnictví jest bezprostředná a úplná čili nejsvrchovanější právní moc nad věcí hmotnou nebo správněji řečeno: pojmová právní možnost přímého a neobmezeného nakládání věcí hmotnou“ Randa, 1922, s. 1 a 2; Obdobně viz Sedláček, 1919, s. 48; stejný názor dovozuje i rakouská literatura – viz Welser, Koziol, 2000, s. 256 an.; Klang, 1951, s. 131; Eccher, 2007, s. 318]. V oblasti věcných práv se však můžeme setkat s tím, že se některá věcná práva vztahují i k nehmotným předmětům [například jde o zástavní právo, kde zástavou může být i věc nehmotná (§ 1310)].“¹⁰⁵*

---

¹⁰⁵ KOUKAL, Pavel. § 496 [Věci hmotné a nehmotné]. In: LAVICKÝ, Petr, a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1754.

Z praktického pohledu je zřejmé, že elektronický agent bude zpravidla předmětem smlouvy o dílo nebo jiného úplatného převodu. Na základě tohoto titulu se dostává do právní sféry osoby, která jej používá ke svým účelům. Tento způsob nabytí ale vylučuje výše uvedený tradiční názor na povahu nehmotných předmětů. Je tedy zřejmé, že z občanského zákoníku nelze při legálním vymezení elektronického agenta vycházet.

Téměř všechny definice agentů chápou agenta jako program. Ten však již upravený je, a to konkrétně v § 2 odst. 2 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (dále jen „autorský zákon“). Legální definici programu ale nenalezneme ani v autorském zákoně, ani v jiném právním předpise. *„Na Slovensku se o definici pokusili v autorském zákoně z roku 1997 (zákon č. 383/1997 Z. z.). Podle § 5 odst. 17 zákona č. 383/1997 Z. z. je počítačovým programem soubor příkazů a instrukcí použitých přímo nebo nepřímo v počítači. Příkazy a instrukce mohou být napsané nebo vyjádřené ve zdrojovém kódu nebo strojovém kódu. Neoddělitelnou součástí počítačového programu je i podkladový materiál potřebný na jeho přípravu. Obdobnou definici obsahuje aktuální slovenská úprava (zákon č. 618/2003 Z. Z.).“*¹⁰⁶

Díky vymezení elektronického agenta jako programu jej lze zařadit do katalogu právních institutů a lze s ním tedy i dále pracovat. Agenti se neprodávají, ale převádějí licenci. Agenti jako takového nelze vlastnit.

Základní vztah agenta a jeho tvůrce je upraven autorským právem. Některé jeho aspekty (majetková práva) lze tedy převádět na další osoby licenční smlouvou ve smyslu § 2358 o. z. a násl. Třetí osoby oprávněné z licence mohou agenta užívat pro svou potřebu.

Práva a povinnosti vzniklé z činnosti agenta pak náležejí tomu, kdo jej užívá. To samozřejmě vyplývá ze skutečnosti, že agenti nemají a nemohou mít právní osobnost. Tedy nemohou jednat vlastním jménem. Nemohou jednat na svůj účet. Nemůže jít ani o formu zastoupení, ačkoliv se povaha jednání agenta zastupování blíží.

Problémem může do budoucna být posouzení otázky odpovědnosti elektronického agenta za jím způsobenou škodu. Čím větší bude míra autonomie

---

¹⁰⁶ CHALOUPEKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 2 [Autorské dílo]. In: CHALOUPEKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. *Autorský zákon*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 5.

a schopnosti racionálního myšlení a jednání u agentů, tím palčivější bude otázka odpovědi a taktéž tím důležitější bude odpověď.

Doposud se na škodu způsobenou agentem aplikují obecná ustanovení o náhradě škody, a to podle toho, co je porušeno. Může dojít k porušení smlouvy a v takovém případě se náhrada škody řeší podle § 2913 o. z. Pokud škoda představuje zásah do zákonem stanovené povinnosti a dojde tak k zásahu do absolutního práva, použije se § 2910 o. z.

V úvahu může připadat i odpovědnost výrobce za vadu výrobku, ale tuto dle mého názoru nejde použít, když se právní úprava týká pouze věcí. Jak je uvedeno výše, není agent věcí v právním slova smyslu. Současná právní úprava o náhradě škody vadou výrobku vychází ze směrnice Rady 85/374/EHS o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky ze dne 25. července 1985.

Podle této směrnice a jejího článku 2 se "výrobkem" rozumějí všechny movité věci kromě prvotních zemědělských produktů a produktů lovu, také tehdy, jsou-li zabudovány do jiné movité věci nebo do nemovitosti. I samotný § 2393 odst. 1 o. z. omezuje svou hypotézu na movité věci. „*Výrobkem je movitá věc. Zákoník výslovně neomezuje výrobky pouze na hmotné věci, ale ze smyslu směrnice vyplývá, že výrobkem má být právě jen movitá věc hmotná (výslovně to stanoví např. rakouská právní úprava, která má též širší pojetí věci, vychází z toho i německá právní úprava). Za výrobek je třeba považovat i elektrickou energii, kterou výslovně jmenuje směrnice (čl. 2).*“¹⁰⁷

5.4 Umělá inteligence

Dalším logickým krokem vývoje elektronických agentů bude dle mého názoru umělá inteligence. Základní rozdíl mezi umělou inteligencí a elektronickým agentem bude míra samotné inteligence a autonomie obou institutů. Umělá inteligence se bude muset vyznačovat inteligencí přinejmenším rovnou nebo větší než je lidská.

Vložením umělé inteligence do hmotného těla vznikne robot, na kterého bude nutno hledět jako na věc. Je otázkou, zda a do jaké míry bude koncepce umělé inteligence udržitelná do budoucnosti. V současné době nejsou tyto myšlenky ničím

---

¹⁰⁷ BEZOUŠKA, Petr. § 2939 [Výrobek, výrobce, kvazivýrobce, dovozce]. In: HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1649. ISBN 978-80-7400-287-8.)

jiným než science fiction, nicméně do budoucna se jimi bude pravděpodobně právní věda muset vypořádat.

Je pravděpodobné, že roboti budou užívání primárně k činnostem, které budou pro lidi nepříjemné nebo obtížné. Pro kontraktaci jako takovou budou postačovat inteligentní agenti. Nicméně vystavením robota nebezpečné situaci bude muset dojít i k zavedení protokolů k ochraně robota. Ten si bude muset sám vyhodnotit, kdy situaci zvládne a kdy bude nad jeho síly. Účelem je samozřejmě ochrana investice do robota.

Evolučně se nám pro tato rozhodnutí vyvinul pocit strachu a hlavně bolesti. Obdobné city bude muset mít i robot, aby se nevrhal do nepřiměřených nebezpečí. Pokud ale bude schopen cítit strach a bolest (a to v jakékoliv formě), pak je otázkou do jaké míry tyto pocity nastavit a zda to bude vůbec lidské. Na příkladu testování léků a kosmetiky na zvířatech je pravděpodobné, že se vyskytne určitá skupina lidí, která bude požadovat přiznání ochrany před strachem a bolestí i robotům. A to je již pouze krůček k samostatné právní osobnosti.¹⁰⁸ V tomto okamžiku se bude muset posoudit i kontraktační způsobilost umělé inteligence.

Pokud bude umělá inteligence inteligentnější než lidé, bude mít k dispozici online veškeré právní poznatky, právní předpisy a judikaturu, bude v nesporné výhodě proti obyčejným lidem i právníkům. Bude zřejmě nutné pro lidi vyvinout obdobnou ochranu, jakou v současné době požívají spotřebitelé při jednání s podnikatelem.

Výhodou umělé inteligence v hmotném těle je možnost jejího posouzení jako věci. V současné době se připravuje právní úprava samořiditelných (autonomních) automobilů. Evropský parlament se v současné době zabývá touto problematikou a vytváří studie, na jejichž základě bude možné přijmout patřičnou legislativu.¹⁰⁹ Ze zkoumání je zřejmé, že častou podmínkou provozu těchto automobilů s pokročilými asistenty bude možnost jejich úplného vypnutí a 100% kontroly nad vozidlem řidičem. Základem případné odpovědnosti je pak předpokládána odpovědnost výrobce za vadu výrobku.

---

¹⁰⁸ KAKU, Michio. *Budoucnost myslí: fascinující průvodce světem technologií, které umožňují realizovat sny tvůrců sci-fi*. Brno: BizBooks, 2015. s. 244 – 245.

¹⁰⁹ FRISONI, Roberta a kol. *Research for TRAN Committee – Self-piloted cars: The future of road transport?*. European Union. [online]. 2016 [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>. ISBN 978-92-823-9056-6.

Autonomní automobily jsou pouze první opravdovou vlašťovkou. S pokračujícím rozvojem elektroniky, robotiky a technologií obecně je možné, že budeme muset přijmout zcela novou právní úpravu.

6 Závěr

Na úvod mé diplomové práce jsem vytyčila cíle práce a rozvedla jednotlivé zkoumané otázky. Základní výzkumná hypotéza spočívala v tvrzení, že v současné době je elektronická kontraktace pro praktické využití nejjednodušším způsobem písemné kontraktace. To jak z pohledu rychlosti, ekonomiky a jistoty, tak i z pohledu jednoduchosti a uživatelského komfortu. Očekávala jsem, že se tyto aspekty elektronické kontraktace potvrdí.

Druhá kapitola měla za cíl pokrýt základní vývoj kontraktace, jeho nejdůležitější právní předpisy a historické okamžiky. Tato kapitola nám ukázala, že kontraktace je spojena s lidstvem od jeho počátku a že se dokonce jedny z prvních písemných památek týkaly práva a smluv obecně.

Do dnešní doby je vyzdvihována doba antického Říma a jeho právo. Na současně platnou legislativu mělo římské právo opravdu zásadní vliv a většina změn se od doby Říma odehrála spíše v rovině politicko-sociální než právní. Po úpadku v době středověku se smluvní právo na našem území začalo intenzivněji rozvíjet v době osvícenství. Tehdejší občanský zákoník z roku 1811 byl jedním z inspiračních zdrojů zákoníku aktuálně platného.

Elektronická kontraktace byla ze své podstaty možná až od nedávné doby, nicméně její základy je nutno hledat v kontraktaci písemné. Proto není elektronická forma ničím převratně novým, ale jde spíše o postupnou evoluci. Na příkladu nařízení eIDAS je zřejmé, že její vývoj ještě není u konce a existuje spousta nedořešených problémů. Přes to mám za to, že všechny aspekty zkoumané hypotézy byly naplněny, když obecný vývoj směřuje k zjednodušení a zpříjemnění života.

V třetí kapitole byl kladen důraz na vymezení jednotlivých nástrojů elektronické kontraktace. Zde se však vyskytly první náznaky toho, že zkoumaná hypotéza se nepotvrdí v celém svém rozsahu.

Ačkoliv v českém právním řádu máme dostatečné instituty pro elektronickou kontraktaci, stále existují překážky jejího dalšího rozvoje. Z důvodu nedostatečného rozvoje prostředků elektronické komunikace jako jsou například pouze dobrovolné datové schránky a dobrovolné zřizování elektronického podpisu nemohou být tyto instituty využity na maximum.

Jako kladný prvek zkoumané matérie hodnotím ekonomické zvýhodnění užití elektronických prostředků pro soukromou korespondenci mezi jednotlivými osobami. Domnívám se, že tudy vede cesta k širšímu rozvoji elektronického jednání do budoucna.

Negativním znakem je pak složitost matérie pro běžného občana a také rozdílnost při komunikaci soukromoprávních subjektů navzájem a při komunikaci s orgánem veřejné moci. Rozlišování adresáta a některé povinnosti spojené s užíváním elektronických prostředků, jako jsou například datové schránky, brání jejich dalšímu šíření.

Hypotéza tedy není potvrzena bezezbytku, když elektronická kontraktace vyžaduje vyšší administrativní náklady a hlubší znalost problematiky. Zatímco psaní se člověk naučí na prvním stupni základní školy, užívání elektronického podpisu se musí naučit až sám v praxi. To může vyvolat nebezpečí škody způsobené například nedodržením formy, nepřipojením podpisu a podobně.

Čtvrtá kapitola tvoří jádro celé diplomové práce, a to jak svým rozsahem, tak i přínosem pro praktický život podnikatelů. Kapitola se na úvod věnuje teoretickému vymezení elektronického právního jednání, jeho náležitostem a povaze.

Následuje praktická část, ve které je kladen důraz na jednotlivé zvláštnosti současně platné právní úpravy při elektronickém právním jednání. Smyslem diplomové práce není vymezení všech aspektů, výčet všech práv a povinností jednajících, ale právě jen vyzdvížení těch, které souvisí s elektronickou formou. Zde se nejvíce mohou projevit edukační cíle práce pro praktické využití elektronické komunikace a kontraktace.

Tato praktická část nám částečně odpovídá na otázku, zda je elektronická forma jednání jednodušší negativně. Zejména při kontraktaci podnikatele se spotřebitelem je nutno brát velký ohled na slabší postavení spotřebitele. Zákonodárce přenáší většinu zátěže na podnikatele stanovením široké informační povinnosti vůči spotřebiteli a právním znevýhodněním podnikatele. To vše za účelem vyrovnaní ekonomické nerovnováhy ve smluvním postavení obou účastníků smlouvy.

Nevýhody elektronické komunikace se nejvíce projevují na příkladu živnostníka. Pro něj nevýhody spíše převažují nad výhodami, když s ohledem na menší obraty zakázek nemusí klást takový důraz na unifikaci postupů, jednoduchost a rychlost zpracování informací jako velký podnikatel typu nadnárodní společnosti.

O to větším překvapením byla slabší participace nadnárodní společnosti při kontraktaci, kde na elektronizaci není kladen také takový důraz. Ačkoliv fungování bez moderních komunikačních způsobů není již prakticky myslitelné, elektronická kontraktace je upozaděna a probíhá tak spíše v režimu vyjednávání o smlouvě než v samotném právním jednání.

Největší míra elektronizace byla shledána u advokátní kanceláře, ale to spíše souvisí s mnohem větší nutností komunikace s orgány veřejné moci než s kontraktací jako takovou.

Kde je naopak elektronická kontraktace na vysoké úrovni je oblast nákupu a prodeje, jak dokládá poslední kapitola zabývající se elektronickým agentem. Jedná se o moderní způsob využívající nejmodernější přístupy při kontraktaci. Domnívám se, že se tato oblast bude i nadále rozvíjet a vše bude směřovat ke vzniku skutečné umělé inteligence, která bude schopna posuzovat všechny důležité aspekty. Na příkladu agenta je nejvíce vidět přínos elektronizace obchodu a obchodování, když jsou všechny pozitiva vytěžovány do maxima.

Závěrem lze zkoumanou materii shrnout tak, že se hypotéza spíše potvrdila. Oproti původnímu očekávání nedošlo k úplnému potvrzení hypotézy, protože zejména současná česká praxe sráží význam elektronické kontraktace do pozice pouhého způsobu komunikace než do plnohodnotného kontraktačního jednání.

Domnívám se, že v současné době máme nastaveny všechny právní instituty tak, aby je bylo možno užívat. Dokud ale nebude jejich užívání ze zákona povinné, bude proces elektronizace trvat déle, než by se mohlo na první pohled zdát. Jako pozitivní jednoznačně hodnotím ekonomické zvýhodňování jako nepřímý donucovací způsob využívání moderních prostředků komunikace.

S odosobněním kontraktačního procesu jsou spojeny ale i určitá rizika a problémy. Možné těžkosti při zavádění elektronizace při kontraktaci a povinnost elektronicky činit i další úkony brání jejímu většímu rozmachu. Navíc k tomuto způsobu kontraktace nestačí praxe zažitá v našem prostředí několik staletí, ale je nutno se učit novým poznatkům a držet krok s vývojem, což je samozřejmě složitější.

Přesto se k elektronické kontraktaci stavím pozitivně a domnívám se, že se do budoucna prosadí jako hlavní kontraktační způsob, protože poskytuje či může poskytovat větší záruky na určitost jednajících osob a tím pádem i na právní jistotu, která je pro obchodní styk velmi důležitá.

Seznam použité literatury

1. Advokátní kancelář DOHNAL PERTOT SLANINA [online]. 2017 [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.akdps.cz/>.
2. Aplikace o/dok. Úřad vlády České republiky [online]. Vláda ČR, 2017 [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAKHKCDHA>.
3. BEJČEK, Josef. Ochrana spotřebitele, nebo i pokrytecky zastřená ochrana věrolomnosti?. *Právní rozhledy*. 2013.
4. BELLIA, Anthony J. *Contracting with Electronic Agents. Scholarly Works* [online]. Notre Dame Law School, 2001, 2001(50), [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: http://scholarship.law.nd.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1096&context=law_faculty_scholarshi.
5. BÍLEK, Jaroslav. *Ius regale montanorum, aneb, Právo královské horníkuov*. Kutná Hora: Kuttna, 2000. ISBN 80-86406-06-7.
6. BÍLÝ, Jiří Libor. *Právní dějiny na území ČR: vysokoškolská učebnice*. Praha: Linde, 2003. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-429-3.
7. BOSS, Amelia H. a Wolfgang KILIAN. *The United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts: an in-depth guide and sourcebook*. Frederick, Md.: Sold and distributed in North, Central and South America by Aspen Publishers, c2008. ISBN 978-90-411-2749-5.
8. BUDIŠ, Petr. *Elektronický podpis a jeho aplikace v praxi*. Olomouc: ANAG, 2008. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-465-1.
9. ČERMÁK JR., Karel. Elektronický podpis - pohled soukromoprávní. *Bulletin advokacie*. 2002.
10. DAVID, Vladislav, Pavel SLADKÝ a František ZBOŘIL. *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. Praha: Leges, 2008. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-08-0.
11. DOHNAL, Jakub, Miroslav GALVAS a Jakub OLIVA. *Obchodní smlouvy*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-489-6.
12. DONÁT, Josef. *Nariadení eIDAS: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-633-3.
13. Doporučené psaní. Česká pošta [online]. 2017 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://www.ceskaposta.cz/sluzby/psani/cr/doprocene-psani>.

14. FRISONI, Roberta a kol. *Research for TRAN Committee – Self-piloted cars: The future of road transport?*. European Union. [online]. 2016 [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>. ISBN 978-92-823-9056-6.
15. GALVAS, Miroslav. Sdělení příloh účastníka řízení protistraně jako předpoklad spravedlivého procesu. *ACTA IURIDICA OLOMOUCENSIA*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2016, XI, 2016(3). ISSN 1801-0288.
16. GHORBANI, Ali. Introduction to Special Issue on Agent Technologies for Electronic Business. *Computational Intelligence* [online]. 2004, 20(4), [cit. 2017-03-31]. DOI: 10.1111/j.0824-7935.2004.00251.x. ISSN 08247935.
17. GOEL, Amol, Christopher ZOBEL a Eluned JONES. A multi-agent system for supporting the electronic contracting of food grains. *Computers* [online]. 2005, 48(2), [cit. 2017-04-02]. DOI: 10.1016/j.compag.2005.02.016. ISSN 01681699.
18. HÁSOVÁ, Jiřina. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-555-8.
19. *HELLA v České republice* [online]. HELLA KGaA Hueck & Co., 2017 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.hella.com/hella-cz/index.html>.
20. HERMANS, Bjorn. Intelligent Software Agents on the Internet: An Inventory of Currently Offered Functionality in the Information Society and a Prediction of (Near-)Future Developments. *First monday* [online]. First Monday, 1997 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: <http://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/514/435>.
21. HULMÁK, Milan, a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8.
22. HULMÁK, Milana kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-535-0.
23. HYMPL, Josef. Budoucnost už je tady. *Téma*. Praha: Mafra, 2017, 2017(9).
24. CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2.
25. KAKU, Michio. *Budoucnost mysli: fascinující průvodce světem technologií, které umožňují realizovat sny tvůrců sci-fi*. Brno: BizBooks, 2015. ISBN 978-80-265-0316-3.

26. KINCL, Jaromír, Michal SKŘEJPEK a Valentin URFUS. *Římské právo*. Dot. 2. dopl. a přeprac. vyd. (C.H. Beck dot. 1. vyd.). Praha: C.H. Beck, 1997. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-031-1.
27. KMENT, Vojtěch. Nahradí elektronický podpis prostý ten tradiční vlastnoruční?. *Bulletin advokacie*. 2016, č. 12.
28. KORBEL, František, KOVÁŘ, Dalibor. Změny v regulaci elektronických podpisů (eIDAS). *EU Právní novinky*. 2015, č. 12.
29. KORBEL, František, MELZER, Filip. Písemnost, elektronický a biometrický podpis v elektronickém právním jednání. *Bulletin advokacie*. 2014, č. 12.
30. KURILOVA, Elena. *ELEKTRONICKÝ OBCHOD Z POHLEDU MEZINÁRODNÍHO PRÁVA SOUKROMÉHO*. Praha, 2016. Dizertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta.
31. LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9.
32. LECHNER, Tomáš. *Elektronické dokumenty v právní praxi*. Praha: Leges, 2013. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87576-41-0.
33. MACKOVÁ, Alena. Datové schránky v právním životě. *Ad Notam*. 2010, č. 2.
34. MACKOVÁ, Alena. *Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů s komentářem včetně souvisejících zákonů a prováděcích předpisů*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-472-7.
35. MATES, Pavel. Doručování do datových schránek. *Právní rozhledy*. 2013, č. 13-14.
36. Model Law on Electronic Commerce (1996). *United Nations Commission on International Trade Law UNCITRAL* [online]. United Nations, 2017 [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <http://www.uncitral.org/uncitral>
37. Novinky.cz: Routery jsou stále větší bezpečnostní slabinou internetu. Riziko útoků na ně stoupá. *Novinky.cz* [online]. Seznam.cz, 2016 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/internet-a-pc/bezpecnost/406416-routery-jsou-stale-vetsi-bezpecnostni-slabinou-internetu-riziko-utoku-na-ne-stoupa.html>.
38. PECHÁČEK, Miroslav. S PDF dokumenty nově. *Ad Notam*. 2/2015.
39. PETERKA, Jiří, PODANÝ, Jan. Problematika elektronického podpisu v soudní praxi. *Právní rozhledy*. 2010.

40. PETERKA, Jiří. *Báječný svět elektronického podpisu*. Praha: CZ.NIC, c2011. CZ.NIC. ISBN 978-80-904248-3-8.
41. PETROVÁ, Veronika. Datové schránky pohledem advokátní koncipientky. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 11.
42. PETRŽELOVÁ, Jana. Evropský útok na zásady soukromého práva aneb podnikatel jako ohrožený druh. *Bulletin advokacie*. 2012.
43. PILÍK, Václav. Výklad právních jednání contra proferentem. *Právní rozhledy*. 2013.
44. PostSignum. *PostSignum* [online]. Česká pošta, 2010 [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://www.postsignum.cz/>
45. Poštovní datová zpráva. Datové schránky [online]. 2017 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://www.datoveschranky.info/aditivni-sluzby/postovni-datova-zprava>.
46. PRACHAŘ, Jan. *Obchodování přes internet*. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2007. ISBN 978-80-7314-117-2.
47. PRUDÍKOVÁ, Dana, KORBEL, František. Datové schránky tři roky poté: praktické zkušenosti s jejich používáním. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 5.
48. Reklamy Google vás mohou identifikovat a následovat. Jak se odhlásit? [Http://technet.idnes.cz](http://technet.idnes.cz) [online]. *MAFRA*, 2016 [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/google-reklamy-zmena-0ra-sw_internet.aspx?c=A161023_152249_sw_internet_pka
49. REN, Fenghui, Minjie ZHANG a John FULCHER. Expectation of trading agent behaviour in negotiation of electronic marketplace. *Web Intelligence* [online]. 2012, 10(1), [cit. 2017-03-30]. ISSN 15701263.
50. SHOUHONG, Wang. Analyzing agents for Electronic Commerce. *Information Systems Management* [online]. 1999, 16(1), [cit. 2017-03-31]. ISSN 10580530.
51. SCHELLE, Karel. *Právní dějiny*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-043-7.
52. SCHERER, Matthew. REGULATING ARTIFICIAL INTELLIGENCE SYSTEMS RISKS CHALLENGES COMPETENCIES AND STRATEGIES. *Harvard Journal of Law* [online]. 2016, 29(2). [2017-03-31].
53. SCHROOTEN, Ronald a Walter VAN DE VELDE. SOFTWARE AGENT FOUNDATION FOR DYNAMIC INTERACTIVE ELECTRONIC CATALOGS.

- Applied Artificial Intelligence* [online]. 1997, 11(5), [cit. 2017-03-31]. DOI: 10.1080/088395197118136. ISSN 08839514.
54. SPENCER, Bruce. Introduction to the Special Issue on Agent Technologies for Electronic Commerce. *Computational Intelligence* [online]. 2002, 18(4), [cit. 2017-03-31]. ISSN 08247935.
55. Statistiky. Datové schránky [online]. 2017 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://www.datoveschranky.info/statistiky-id34635>.
56. STONE, Richard a James DEVENNEY. *The modern law of contract*. Eleventh edition. ISBN 978-1-315-79413-6.
57. ŠIŠKOVÁ, Naděžda a Václav STEHLÍK. *Evropské právo 1 - ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-680-8.
58. ŠTĚDRŇ, Bohumír, PROKEŠ, Josef. Datové schránky, elektronický podpis a autorizovaná konverze dokumentů. *Bulletin advokacie*. 2011.
59. TOZZI, Kamila a Eva PŘIDALOVÁ. *Legal English*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-507-9..
60. TSVETOVATYY, Maksim, Maria GINI, Bamshad MOBASHER a Zbigniew WIECKOWSKI. MAGMA AN AGENT BASED VIRTUAL MARKET FOR ELECTRONIC COMMERCE. *Applied Artificial Intelligence* [online]. 1997, 11(6), [cit. 2017-03-31]. DOI: 10.1080/088395197118046. ISSN 08839514.
61. VODIČKA, Milan a kol. Elektronická podání. Praha: Svaz účetních, 2015.
62. ŽÁČKOVÁ, Eva. *K čemu konvergují nové technologie?*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2015. ISBN 978-80-261-0574-9.
63. ŽATEK, Tomáš. Elektronická kontraktace. Brno, 2014. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3)
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě 20. 4. 2017

.....
Bc. Ladislava Paulenová